

VATANPARVAR

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqqan boshlagan ● 2024-yil 15-mart, №11 (3073)

4-5 MASHG'ULOTLARGA
SINGDIRILAYOTGAN
YANGICHA
YONDASHUVLAR

6 MORGANLAR
SARALANDI

8 O'QUVCHILAR AMALIY
O'Q OTISH MASHQLARINI
BAJARMOQDA

11 QORABAYIR —
CHEGARACHINING OTI

14 HAR KUNING BO'LSIN
NAVRO'ZI!

15 MILLIY MA'NAVİYATIMIZ
SHAMCHIROQLARI

18 QIT'A CHEMPIONATIDAN
8 TA MEDAL

QALQON BO'LIB ASRAGIL O'Z QO'RG'ONINGNI!

IJTIMOIIY-SIYOSIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

BIZ
HAQIMIZDA

@ vatanparvar-bt@umail.uz

t.me/mv_vatanparvar_uz

t.me/mudofaavazirligi

facebook.com/mudofaavazirligi

instagram.com/mudofaavazirligi

youtube.com/c/uzarmiya

VATAN HIMOYASI HAM IBODATDIR

Mukofoti ulug' va e'tiborga sazovor amallardan biri bu Vatanni qo'riqlash, uni turli g'arazli kimsalarning yurt va kishilar xotirjamligiga solmoqchi bo'lgan raxnalaridan ogoh bo'lib turishdir.

Ha, yurtimizning har bir o'g'loni uchun Vatanni himoya qilish, bu yo'lda xizmat qilish, nafaqat or-nomus, yigitlik burchi, balki sharaf va mas'uliyatdir. Chunki inson tug'ilib-o'sgan yurtini, uning har bir qarich yerini ardoqlashi, shu zaminda istiqomat qiladigan munis ayollar, ota-onalar, opa-singillar va farzandlarini himoya qilish otabobolarimizdan qon-qonimizga, jon-jonimizga singib ketgan yuksak fazilatlaridan sanaladi.

Vatan deganda biz inson tug'ilib-o'sgan, kindik qoni to'kilgan zaminni tushunamiz. Shuning uchun **Vatanning haqiqiy farzandi uni ko'z qorachig'idek asrab, tinchligi va kelajagi uchun o'z jonini berishga tayyor bo'ladi.** Zotan, ota-ona yakka-yu yagona bo'lgani kabi Vatan ham yagonadir. Vatan borki, biz bormiz. Ona bor mehrini farzandiga ataganidek, Vatan osmonida kulgan quyosh bizni o'z harorati og'ushida erkalaydi. Uning bag'rida kulgan bahor – bizning bahorimiz. Yurtimizning dunyodagi obro'-e'tibori, mavqeyining yuksalishi har birimizning chehrimizda nur, ko'zimizda chaqmoq, boshimiz tog'lardek sarbaland, qaddimiz qoyalarday tik bo'lishiga sabab bo'ladi. Ona O'zbekistonimiz biz uchun shunday tengsiz, yagona, e'zozli, tanho Vatandir.

Tarixdan ma'lumki, buyuk ajdodlarimiz yurt himoyasi yo'lida sha'ni, or-u nomusini, imonini o'rtaga qo'yib, yovga qarshi kurashgan. Temur Malik, buyuk sarkarda Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi kabi ulug' yurtparvarlar, Shayx Najmiddin Kubro, Vatan hajri va dog'ida yonib o'tgan Bobur Mirzolar ibratini eslang. Buyuk davlat arbobi va sarkarda, sohibqiron Amir Temurning naqadar buyuk vatanparvar bo'lganliklari haqida tarixiy manbalarda ko'p ma'lumotlar keltirilgan. **Ularning so'zi, ahd-u paymonlari va qasamyodlari qilichdan-da, o'tkir hamda keskir bo'lgan.**

Islom dini ta'limotida ham inson o'zi yashab turgan **Vatanini, dinini, oila ahlini himoya qilishi eng ulug' amallardan**

ekanligi ta'kidlangan. Vatan himoyasi uchun harbiylar safida turish ham dinimizda ulkan savobli amal sanaladi. Tabaroniy rivoyat qilgan hadis sharifda Payg'ambarimiz (s.a.v): **“Alloh taolo roziligi yo'lida bir kun chegar hududida posbonlik qilish bir oy kechalari ibodat qilib, kunduzlari nafl ro'za tutishdan afzaldir”**, deb marhamat qilganlar.

Hakimlar aytganlar: “Kishining vafodorligi uning o'z Vatani uchun qayg'urishidan, do'stlarini sog'inishidan va umrining zoye ketkazgan lahzalariga o'kinib yashashidan bilinadi”.

Vatan himoyasi yo'lida uxlamasdan posbonlik qilgan kishining ko'zi qiyomatda o'z sohibini do'zaxda kuydirmas ekan. Bu haqda Ibn Abbos (roziyallohu anhu)dan rivoyat qilingan hadis sharifda Rasullulloh (s.a.v): “Kechalari Allohdan qo'riqib yosh to'kkan ko'zni va Alloh yo'lida tunlari posbonlik qilib, mijja qoqmagan ko'zni do'zax otashi kuydirmaydi”. (Termiziy rivoyati). Bu haqda Muoviya ibn Hayda roziyallohu anhudan rivoyat qilingan hadisda yana Rasullulloh sallallohu alayhi va sallam aytadilar: “Uch (toifa kishilarning) ko'zlari jahannamni ko'rmaydi: Alloh yo'lida qo'riqchilik qilgan ko'z, (Allohdan) qo'rqqani tufayli yig'lagan ko'z va Alloh harom qilgan narsalar (ya'ni nomahramlarga nazar solish) dan tiyilgan ko'z” (Imom Tabaroniy rivoyati).

Bu uch toifa insonga Alloh taolo tarafidan eng katta mukofot va taqdir beriladi. **Ulardan dastlabkisi “Alloh yo'lida qo'riqchilik qilgan ko'z...” deya xoh chegarada, xoh yurt ichida bo'lsin, Vatanni va ushbu diyorda yashayotgan insonlar xotirjamligi yo'lida bedor bo'lgan kishi zikr qilinmoqda.** Demak, Allohning roziligi uchun **Vatan himoyasida qo'riqchilik qilish nihoyatda xayrli amaldir.**

Rasullulloh sollallohu alayhi va sallam sahobalarga: “Sizlarni Alloh xatolarni o'chiradigan, darajalarni ko'taradigan narsaga dalolat qilaylikmi?” dedilar. Ular: “Albatta, ey Allohning Rasuli”, deyishdi. U

zot: “Qiyinchiliklarga qaramay, yaxshilab tahorat olib, masjidlarga uzoq yo'ldan borish va namozdan so'ng (keyingi) namozni intizor bo'lib kutish. Ana o'sha siz uchun “murobitlik”dir”, dedilar” (Imom Muslim, Imom Termiziy va Imom Nasoiylar rivoyati).

Islomda musulmonlarni dushmanlar hujumidan himoya qilish uchun shay bo'lib, chegarani qo'riqlab turgan odam “murobit” deyiladi. Hadisda mazkur amallarni ado etish uchun havoyi nafslarini jilovlab turganlari sababidan “murobit” deb atalmoqda. Ular Vatan himoyasiga shay turgan murobitga o'xshatilmoqda.

Demak, **“murobit”, ya'ni mo'minlarning himoyasiga, Vatan osoyishtaligiga hayotini bag'ishlagan kishilarning xatolari kechiriladi va darajalari ko'tariladi.** Qolaversa, bu amalning qiymati va fazilati ulug'ligidan “Qiyinchiliklarga qaramay, yaxshilab tahorat olib, masjidlarga uzoq yo'ldan borish va namozdan so'ng (keyingi) namozni intizor bo'lib kutish”ning savobi aynan ushbu amalga beriladigan ajrlarga tenglashtiriladi.

Hozirgi kunda **Vatanimiz sarhadlarini himoya qiladigan mard va zabardast o'zbek o'g'lonlarini, ularning harbiy salohiyati va qobiliyatlarini ko'rib, qalbimiz o'zgacha bir xursandchilik va xotirjamlikni his qiladi.** Zero farzandlarimiz yoshligidan Vatanga xizmat qilishdek oliy sharafli vazifalarni bajarib, jonajon O'zbekistonimizning tinchligi va osoyishtaligi abadiy bo'lishligiga zamin yaratadi.

Payg'ambarimiz Muhammad (s.a.v) “Farzandlaringizga suzish, kamon otish va ayollarga kasb-hunarni o'rgatinglar” (Bayhaqiy rivoyati) deb ta'lim berganlaridek, jajji farzandlarimizga bolaligidanoq chavandozlik, merganlik, suvda suzish kabi mashqlarni puxta o'rgatib, ona Vatanga, el-yurtga sadoqat ruhida buyuk ajdodlarimiz kabi imon-e'tiqodli qilib tarbiyalash, **Vatan himoyasi oliy saodat, Vatanni himoya qilish bizning**

muqaddas burchimiz ekanligini o'rgatish, barchamizning eng muhim vazifamizdir.

O'ylaymanki, Vatanni himoya qilish – bu faqat qo'lga qurol olib, chegaralarda hushyor turish emas, balki Vatanning moddiy va ma'naviy boyliklarini, ulug' ajdodlardan bizga meros bo'lib qolgan an'analarni, bag'rikeng, saxovatli xalqimizning ezgu fazilatlarini, tilimizni, dinimizni, milliy qadriyatlarimizni, onalarni, otalarni, qorako'z o'g'il-qizlarimizni, yoshlarning dunyoqarashini, tog'-u toshlarni, soy-so'qmoqlarni, qo'yingki, **Vatanning gul-rayhonidan novda-niholigacha, ona yer bag'ridan otilib chiqayotgan mitti bulog'idan boshlab, hayqirib oqayotgan daryosigacha ko'z qorachig'idek asrashimiz,** bemavrid dovullardan himoya qilishimiz, bularning hammasini kelgusi avlodlarga bus-butun, joziba va tarovati bilan yetkazishimiz lozim.

Shuningdek, Vatan himoyasida faqat harbiy xizmatchilar emas, balki shu zaminda yashayotgan barcha fuqarolar – o'qituvchi yoki shifokor bo'ladimi, tadbirkor yoxud bog'cha tarbiyachisi bo'ladimi, qayerda bo'lmasin o'z yurtini himoya qilishi va jonajon Vatanimizning kelajagi, uning gullab-yashnashi yo'lida o'zining munosib hissasini qo'shmog'i shart. Zotan, Vatanni sevgan inson uni qurol bilan emas, kerak bo'lsa bilim bilan, Vatanga tosh otuvchilar va ig'vogarlarga qarshi kurash yo'llari bilan o'z yurtini, millatini, xalqini himoya qilishni o'zi uchun oliy vazifa deb biladi. Shu orqali Vatandagi tinchlik va osoyishtalikni saqlashga hissa qo'shadi.

Demak, har birimiz Vatanimiz tinchligining qadriga yetib, uning obodligi va rivojlanishi yo'lida o'z hissamizni qo'shishimiz, izchil islohot va yutuqlarga shukr qilib, har xil yovuz niyatdagi kimsalardan uni ko'z qorachig'imizdek asrab-avaylab umrguzaronlik qilishimiz maqsadga muvofiqdir.

**Rahmatillo USMONOV,
Qashqadaryo viloyati
bosh imom-xatibi**

QALBIMIZ VATANGA TO'LSA...

Bir paytlar shoirlari, shoh-u shohlari shoir bo'lgan bu zaminning bugun askarlari shoir-u shoirlari askar bo'ldi. "Mard askarga sovg'a" rukni ostida chop etilgan ixcham kitobchalar turkumini varaqlarkan, kishining ko'nglidan shunday o'ylar kechishi tabiiy. Yana "Vatan manzumasi" singari harbiy xizmatchilar va shoirlarni birlashtirgan bir ulug' tadbirlar o'tazilayotgani ham bu gaplarning dalili.

"Parchagina bulut, cheksiz os(i) mon, Adir ortidagi yolg'izoyoq yo'l"ni ko'p sog'inaman. Xudo rahmatli qahramon shoirimiz tasvirlagan manzara men tug'ilgan qishloqqa juda o'xshaydi. Shuning uchunmi, bilmadim, shu she'r bo'lakcha ta'sir qilgan. Shu she'r bor kitob javonimning qo'l yetar joyida turibdi. Har gal bu kitobga ko'zim tushganda, shu she'rni topib o'qiyman. Ko'p vaqt o'qimay qo'ysam, sog'inaman.

Odam ba'zan "Tarixingdir ming asrlar ichra pinhon, o'zbekim... Odamiylik dini birla toza iymon o'zbekim", "Men nechun sevaman O'zbekistonni", "O, ota makonim, onajon o'lkam" singari Vatan, vatanparvarlik ifodalangan satrlarni sog'inib qolarkan.

Ona Vatan madh etilgan she'r-qo'shiqlarni sog'inib qolgan bitta menmi, deb yursam, o'tgan yilgi "Vatan manzumasi"dan so'ng bildimki, butun xalqimiz bunday kuy-qo'shiqlarni, she'rlarni sog'ingan ekan. Respublikamiz bo'ylab o'tkazilgan bu muhtasham ma'rifiy konsert elimizning sog'inchiga, ko'ngil ehtiyojiga malham bo'ldi go'yo. Bugungi dunyo va unda kechayotgan olag'ovur hayot bunday she'rlarga, kuy-qo'shiqlarga ehtiyoj borligini, kuchayganini ko'rsatdi. Milliy dardkash shoirimiz Cho'lpon bejiz "Adabiyot yashasa, millat yashar" degan xulosaga kelmagan ekan.

O'tgan yili harbiy xizmatchilar va yoshlarimizning yuksak vatanparvarlik tuyg'usini, jangovar ruhini kamol toptirish maqsadida butun mamlakatimiz bo'ylab "Vatan manzumasi" nomli adabiy-ma'rifiy kechalar o'tkazilganini yaxshi eslasangiz kerak. Ma'rifiy kecha O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi, Madaniyat vazirligi, Yozuvchilar uyushmasi, Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi va boshqa tashkilotlar hamkorligida tashkil etilgandi.

Dastur Qurolli Kuchlar tizimida olib borilayotgan yangicha islohotlar tufayli yurtimizda shakllangan **"Xalq va armiya – bir tan-u bir jon!"** degan ezgu an'anani, ayniqsa ijodkorlar va harbiy xizmatchilar orasida yakdillikni yanada mustahkamlash, yoshlarni harbiy-vatanparvarlik va milliy qadriyatlarimizga hurmat ruhida tarbiyalash maqsadida o'tkazilgan edi.

– Mamlakatimizdagi tinch va osoyishta hayot, ijtimoiy barqarorlik, hamjihatlik, mehr-oqibatli bo'lish oliy qadriyat ekani ushbu yorqin she'riy-musiqiy dastur orqali yana bir karra o'z ifodasini topdi. Yurtimizdagi tinchlik hamda totuvlikni, ahillik va hamjihatlikni ko'z qorachig'idek asrab-avaylash nafaqat harbiy soha vakillari, balki barcha hamyurtlarimiz, ayniqsa yoshlarning muqaddas burchi ekani rang-barang musiqiy chiqishlar vositasida namoyish qilindi, – deydi O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi harbiy-vatanparvarlik bo'limi boshlig'i Ma'mura Zohidova.

Ushbu adabiy kecha dastlab 26-yanvar kuni poytaxtimizdagi Anjumanlar saroyida namoyish etilgan bo'lsa, keyin "Turkiston" san'at saroyida 12 kun davomida namoyish etildi. Respublikamizning barcha hududlarida – Qoraqalpog'iston Respublikasida hamda viloyat markazlarida san'at va madaniyat uylari, drama teatr binolarida uyushqoqlik bilan o'tkazildi. Har bir hududda mahalliy ijodkorlar – iste'dodli shoirlar va xonandalar o'z ijod namunalari bilan ishtirok etdi. O'zbek adabiyoti namoyandalari Abdulla Avloniy, Abdulla Qodiriy, Munavvar Qori, Abdulhamid Cho'lpon, shuningdek ko'plab marhum ijodkorlar: Rauf Parfi, Shafoat Rahmatullayev, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Azim Suyun, Enaxon Siddiqova kabi shoirlarning ta'sirchan she'rlari yod o'qildi. **Yosh**

ijodkorlarning vatanparvarlik ruhidagi she'rlari tinglovchilarda katta taassurot qoldirdi.

Darhaqiqat, har gal yig'ilganlarning barchasi taniqli san'atkorlar bilan birga eng yaxshi qo'shiqlarda Vatan madhiga jo'r bo'lganlarini ko'rdik. El suygan san'atkorlar, shoirlar, yozuvchilar ishtirokidagi bir-biridan mazmunli va qiziqarli chiqishlarda Vatan himoyasi yo'lida jonini ayamagan tarixiy shaxslar va ular izidan borib yurt sarhadlari daxlsizligi uchun kechgan janglarda halok bo'lgan bugunning mardlari madh etilganda hech bir tomoshabin "tomoshabin" bo'lib qolmagani, qo'shiqlarga jo'r bo'lib, she'rlarni birga aytib, chiqishlarni o'rinlaridan turib tinglaganlari, ayniqsa kishini to'lqinlantirib yubordi.

"Bo'lar ekan-ku, shunday kechalar o'tkazsa ham!" deya samimiy qutlagan yurtdoshlarimiz ko'p bo'ldi.

Ha, haqiqatan ham, bo'lar ekan-ku! Vatanga muhabbat, el-xalqqa qayishish, tug'ilgan yurtni asrab-avaylash kabi yuksak insoniy tuyg'ular, aslida, hammaning yuragida bor. Faqat buni hamma ham ochiq-oshkor izhor qilavermas ekan, epini topib izhor qilish ham mushkul ekan, bu hammaning ham qo'lidan kelavermas ekan. Lekin eng muhimi, har birimizning ichimizda bir Vatan yashar ekan. Ana shu Vatan manzuma davomida bo'y ko'rsatdi, pinhon tuyg'ularni tabassum va ko'zyosh shaklida namoyon etdi. **Hech kimga begona bo'lmagan sof va yuksak tuyg'u – Vatanni sevish va vatanparvarlik hech bir kishining kasbiga ham, koriga ham aloqasi yo'q, hammada birdek mujassam ekanligini ro'yiost isbotlab berdi.**

Harbiy-vatanparvarlik nima ekanini ko'z oldimizga keltirish qiyin emas. Ular yurtimiz himoyasi yo'lida umrini, jonini, huzur-halovatini tikkan qahramonlardir. Bu bor gap. Buni fan tilida aksioma deyдилar. Ya'ni isbot

talab qilmaydigan haqiqat. Biroq bu vatanparvarlik faqat harbiylargagina xos bo'lgan sifat emas. Bu har bir yurtdoshimizga xos bo'lgan va xos bo'lishi shart bo'lgan fazilatdir. Xo'sh, harbiy xizmatchi bo'lmagan kishilardagi vatanparvarlik nima, u qanday namoyon bo'ladi?

Vatanni har kim o'z qurolli bilan himoya qiladi. Harbiy xizmatchi harbiy qurol-aslahasi bilan himoya qilsa, adib qalami bilan, olim ilmi bilan, kosib kasbi bilan. Hech bir inson o'z yurtini bировga haqorat qildirib qo'ymaydi, o'z gapini, qat'iy javobini aytadi. Bu bir vatanparvarlik. Axborot jangi kechayotgan bugungi zamonada har bir kishining o'z qat'iy pozitsiyasini bildirishi, e'lon qilishi, ayniqsa eng kuchli qurolga aylanib bo'ldi.

O'z yurtini, elini sevishdek, ardoqlashdek baland hissiyotlarni eslatuvchi, qo'zg'ovchi, alangalatuvchi, o'stiruvchi "Vatan manzumasi" har kuni, har hududda o'tkazilishi kerak ekan. Buni bugunning o'zi oydinlashtirdi. **Bu gulxan har bir yurtdoshimiz qalbida yonib turishi, o'chib qolmasligi kerak bo'lgan o'tdir.** O'ni yanada gurullatadigan "o'tin" – she'r, qo'shiq, spektakl, umuman, san'at, adabiyot. Zero:

Elning shoirlari mizg'igan asno,

Elning botirlari g'aflatda qotgay.

El orasidagi chin botirlarni uyg'otuvchi adabiy-ma'rifiy kechalar yurtimiz bo'ylab bu yil ham o'tkazilishi chin xushxabar bo'ldi. Bu esa yana minglab-millionlab ko'ngillarni yuksak insoniy tuyg'ularga to'ldirishiga ishonamiz.

Xayyom kosasi mayga to'lgandek, ko'ngillarimiz muhabbatga, sadoqatga, shijoatga, bir so'z bilan aytganda, qalbimiz Vatanga to'lsa, naqadar go'zal!

Mansur JUMAYEV,
O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi

Xalqaro maydonda o'z so'zi va o'rniga ega bo'lib borayotgan Qurolli Kuchlarimizning jangovar salohiyatini o'tgan yillar bilan sira taqqoslab bo'lmaydi. Bunda tizimda olib borilayotgan yangilanish va o'zgarishlar, mashg'ulotlarga singdirilayotgan yangicha yondashuvlar, xususan, qo'shinlarning jangovar va axloqiy-ruhiy tayyorgarligini oshirish borasidagi nostandart qadamlar harbiy xizmatchilarning kasbiy tayyorgarligi darajasi tobora yuksalib borishiga xizmat qilmoqda.

Mashg'ulotlarga singdirilayotgan

Bilamizki, cho'llar o'zining tabiiy iqlim sharoiti, undagi yashovchanlik omillarining pastligi bois unchalik qulay bo'lmagan hudud sanaladi. Ammo ko'plab zamonaviy urushlar bugungi kunda cho'l hududlarida olib borilayotgani sabab qo'shinlarning sahroda harakat qilishi va jang olib borish texnikasini mustahkamlab borish zarur chora-tadbirlardan biri bo'lib qolmoqda.

Shimoli-g'arbiy harbiy okrugga qarashli "Nukus" umumqo'shin poligonida cho'l sharoitida jangovar tayyorgarlik mashg'ulotlarini tashkil etish va o'tkazish, majmuaviy mashqlarni bajarish uchun jangovar shaharchalar, turli qurol namunalaridan amaliy o'q otish uchun mo'ljallangan chinakamiga universal kompleks shaharcha barpo etilgan.

Ana shunday imkoniyatlardan to'la foydalanib kelayotgan harbiy xizmatchilar jangovar tayyorgarlik mashg'ulotlarini o'ziga xos noodatiy sharoit va zamonaviy usullarda o'tkazayotgani kishini quvontiradi.

Poligon hududidagi o'q otish marralari, o'qotar qurollardan noqulay sharoitlarda nishonni yakson qilish mashqlari avvallari eskicha ko'rinishda o'tkazilgan bo'lsa, bugun taktik usullar asosida yangicha manyovr va yondashuvlar asosida olib borilmoqda.

Real holatlarga yaqin tarzda tashkillashtirilgan navbatdagi o'quv mashg'ulotlarida harbiy xizmatchilar binoni ishg'ol qilish va u yerdagi shartli dushman kuchlarini yakson etish harakatlarini parallel ravishda olib borishdi. Guruhlar esa balandlikda harakatlanishda alpinistik usullardan keng foydalangan holda binoni ishg'ol qilishning turli usullarini sinovdan o'tkazdi.

yangicha yondashuvlar

Poligon hududida yaratilgan yaqin jang olib borish shaharchasi qishloq sharoitidagi uylar tipida qurilgan bo'lib, unda turli sun'iy labirintlar va hovli uylarni bir-biriga bog'lovchi yerto'lalar mavjud. Taktik vaziyatga ko'ra, jangovar guruh oldiga shartli terrorchilar guruhi egallab olgan qishloqni tozalash va garovga olinganlarni ozod qilish vazifasi qo'yilgan.

Harakatlar rejasiga ko'ra, aviatsiya zarbalaridan keyin zarba-
ishg'ol guruhi ikkita zirhli transportyorda harakatlanib, hujumga o'ta boshladi. Kichik guruhlariga bo'lingan harbiy xizmatchilar mustaqil ravishda hamkorlikdagi ishonchli aloqa tizimini o'rnatdi.

Yuqoridan va yerto'ladan harakatlanishni boshlagan bo'linmalar shartli dushman kuchini yakson qilib, hududni muvaffaqiyatli tozalashga hamda yuklatilgan vazifani sifatli bajarishga erishdi.

Bunday mashqlar harbiy xizmatchilarni birgalikda, hamjihatlikda harakat qilishga, turli ekstremal vaziyatlarga shay turishga, noqulay pozitsiyalardan jang olib borishga o'rgatishi bilan ahamiyatli bo'lmoqda. Bunda komandirlar oldiga jang olib borishni tashkil qilish va bo'linmalarni boshqarish kabi muhim vazifalar yuklanib, ularning tashkilotchilik qobiliyati oshishiga erishilmoqda.

**Podpolkovnik
Timur NARZIYEV**

MERGANLAR SARALANDI

Markaziy harbiy okrugning "Sazagan" dala-o'quv maydonida okrug qo'shinlaridagi mutaxassis merganlar va ushbu mutaxassislikka ega bo'lish istagini bildirgan harbiy xizmatchilar bilan birgalikda o'quv uslubiy yig'in o'tkazildi. Ko'zlangan asosiy maqsad merganlik mahoratiga ega eng sara mutaxassislarni aniqlash va ularning safini kengaytirish hamda Xalqaro armiya o'yinlariga tayyorlash bo'ldi.

O'quv mashg'ulotlari dastlab mutaxassislarning Mudofaa vazirligi Merganlar tayyorlash markazida egallagan nazariy bilimlarini mustahkamlash maqsadida tashkil etilib, chidamlilikni oshirishga qaratilgan amaliy mashg'ulotlar bilan boshlandi. Unga ko'ra, nomzodlar qisqa masofadagi turli to'siqlarni yengib o'tib, belgilangan vaqt oralig'ida, nafasni rostlagan holda 300 metr uzoqlikdagi masofani 2 ta o'q sarfi bilan yakson etishga kirishdi.

Nishonlar yo'q qilingach, mutaxassislarda dastlabki marraga qaytishdi va to'siqlardan qayta o'tib, navbatdagi 400 va 500 metr masofadagi nishonlarni yo'q qilishga bel bog'lashdi. Belgilangan vaqt va nishon aniq, biroq uni qisqa vaqt ichida yakson etish uchun harbiy xizmatchilardan tezkorlik, aniqlik, chidamlilik hamda diqqatni jamlash talab etiladi. Navbatdagi o'quv nuqtasida mutaxassislardan tezkorlik va aniqlikda harakatlanish talab etilib, unda 3 tadan o'qdonga solingan 2 tadan o'qni 500, 600 va 700 metr uzoqlikdagi nishonlarni belgilangan vaqt oralig'ida yakson etishdi.

Bir-biridan murakkablashib borayotgan jarayonlarda harbiy xizmatchilar bitta o'q - bitta nishon taomiliga amal qilgan holda harakat qildi. Mergan mutaxassislarning bilishi zarur bo'lgan talablar

mavjud. Jumladan, o'ta sabrli va sovuqqon bo'lish zarurligi, mavsum hamda joyga qarab niqoblanish, tezkor pozitsiya egallash, uni o'zgartirish, otish jarayonida shamol va havo qarshiligi omilini hisobga olish kabi omillarni o'z ichiga oladi.

O'tkazilgan amaliy taktik mashg'ulotlarning yakuniy bosqichi merganlik qurollaridan o't ochish bo'yicha piramida bahsida o'zlarini qulay va noqulay sharoitga ega bo'lgan otish nuqtalaridan hamda hujumda harakatlanish davomida 100 metrdan 800 metrgacha bo'lgan nishonlarga qarata o'q otish mashg'ulotlarini o'tashdi.

Katta leytenant Otabek NORBOYEV,
Markaziy harbiy okrug matbuot xizmati boshlig'i

Islohot

Yangi bino foydalanishga topshirildi

Yurtimizda yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlarini yangi bosqichga olib chiqish hamda ular milliy armiyamiz saflarida munosib xizmat qilishlari uchun qulay sharoitlarni yaratish borasida keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Harbiy ma'muriy sektorlar bilan hamkorlikda joylardagi mudofaa ishlari bo'limlarini takomillashtirish, chaqiriluvchilarga qulay imkoniyatlar yaratish hamda elektron tizimni joriy etish ishlari shular jumlasidan.

Yaqinda zamon talablari asosida barpo etilgan Urgut tumani mudofaa ishlari bo'limining yangi binosi foydalanishga topshirildi. Mazkur

bino urgutlik tadbirkorlarning homiyligi asosida butunlay yangitdan qurilib, zamonaviy ko'rinishga keltirildi.

Foydalanish uchun topshirishga bag'ishlangan marosimda Markaziy harbiy okrug qo'shinlari qo'mondoni polkovnik Farrux Ziyabayev, viloyat hokimi o'rinbosari Rustam Qobilov, tuman hokimi Botir Jabborov hamda

davlat va jamoat tashkilotlari vakillari ishtirok etdi.

So'z olganlar zamonaviy andazalar asosida jihozlangan bino axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o'zida jamlagan qulay shart-sharoitlar urgutlik chaqiriluvchilarni sifatli tibbiy ko'rikdan o'tkazishda, milliy armiyamiz saflarini har tomonlama

sog'lom yoshlar bilan butlashda muhim o'rin tutishini ta'kidladi.

Tadbir ishtirokchilari zamonaviy binoda yaratilgan shart-sharoitlar bilan yaqindan tanishdi. Yaratilgan qulayliklarga ijobiy baho berib, urgutlik tashabbuskor tadbirkorlarga minnatdorlik bildirdi.

**Markaziy harbiy okrug
matbuot xizmati**

Chaqiruv – 2024

Manguberdi avlodlari armiya saflariga kuzatildi

Xorazm viloyatining belgilangan saralash bosqichlaridan muvaffaqiyatli o'tgan, sog'lig'i jihatidan harbiy xizmatga yaroqli, yurtimiz himoyasiga kamarbasta bo'lgan yoshlari Jaloliddin Manguberdi yodgorlik majmuasida tantana bilan armiya saflariga kuzatildi.

Jasorat va matonat siyмосi aks etgan muqaddas maydonda o'tkazilgan tantanali tadbir O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasini kuylashdan boshlandi.

Ochilish marosimida Shimoli-g'arbiy harbiy okrug qo'shinlari qo'mondoni general-mayor Farhodjon Shermatov yoshlarni mana shunday unutilmas kun bilan tabriklab, Jaloliddin Manguberdi bobomizning munosib izdoshlari bo'lgan va Vatanni himoya qilishdek muqaddas

va shu bilan birga sharaflı burchni bajarishga shay turgan Xorazm elining o'g'lonlariga bukilmaz iroda, kuchli matonat va kuch-g'ayrat tiladi.

Armiya ostonasida turgan chaqiriluvchilar va ularning yaqinlarini Xorazm viloyati hokimining o'rinbosari Murodjon Achilov qutlab, hozirgi kunda mustaqillik yillarida tug'ilib voyaga yetgan, mamlakatimizdagi rivojlangan ta'lim muassasalarida eng puxta bilim olganlar armiya saflariga kirib kelayotganini e'tirof etdi. Xorazmlik

yoshlarga ulkan umid bildirib, yorug' yuz bilan uylariga qaytib kelishini tilab qoldi.

Tantanada so'zga chiqqanlar ona Vatanni qo'riqlash har bir yigit kishining muqaddas burchi ekani, bunday mas'uliyatli vazifa eng sara o'g'lonlarga nasib etishini ta'kidladi. Harbiy xizmatga jo'nab ketayotgan xorazmlik mard va jasur o'g'lonlarga yuksak ishonch bildirib, omad yor bo'lishini tiladi.

Xorazm viloyati musiqali drama teatri jamoasi tomonidan "Sulton

Jaloliddin" spektaklidan namoyish etilgan sahna ko'rinishi, harbiy xizmatchilar tomonidan ko'rsatilgan qo'l jangi chiqishlari yig'ilganlarga bayramona kayfiyat tuhfa etdi.

Tadbirdan so'ng yoshlar Urganch temiryo'l vokzali orqali muddatli harbiy xizmatni o'tash uchun jo'nab ketdi.

**Kichik serjant
Abdullajon UMARALIYEV**
Shimoli-g'arbiy harbiy okrug
matbuot xizmati

O'QUVCHILAR AMALIY O'Q OTISH MASHQLARINI BAJARMOQDA

2020-yilning 20-noyabr kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti raisligida o'tkazilgan yig'ilishda davlat rahbari tomonidan umumta'lim muassasalarining 11-sinf o'quvchilarini chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanidan olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash maqsadida o'quv yilida bir marta harbiy poligonga olib chiqish tizimini joriy etish bo'yicha topshiriq berilgan edi.

Ushbu topshiriqning sifatli bajarilishini ta'minlash maqsadida Qoraqalpog'iston Respublikasidagi barcha umumta'lim va ixtisoslashtirilgan maktablarning 11-sinfida ta'lim olayotgan o'g'il bolalar uchun "Nukus" umumqo'shin poligonida amaliy o'q otish mashg'ulotlari tashkil etilmoqda.

Poligonda o'tkazilgan bu yilgi mavsumning ilk mashg'ulotlariga Amudaryo tumanidagi 1 656 nafar yuqori sinf o'quvchisi hamda profilaktik hisobda turuvchi yoshlar jalb etildi.

E'tiborlisi, joriy yildan boshlab, ixtisoslashtirilgan hamda Prezident maktablari o'quvchilari ham ushbu mashg'ulotlarda ishtirok etadi. Jami bo'lib, Qoraqalpog'iston Respublikasining 13 164 nafar 11-sinf o'g'il bolalari amaliy o'q otish tayyorgarligi mashg'ulotlariga jalb etiladi.

Quvonchi ichiga sig'mayotgan norg'ul o'g'lonlarga qarab kishi ko'zi quvnaydi. Qalbida vatanparvarlik, jasorat va matonat tuyg'ulari jo'sh urib turgan yigitlar poligonga o'z gacha shijoat va kayfiyatda, biroz ulg'aygandek kirib kelishdi.

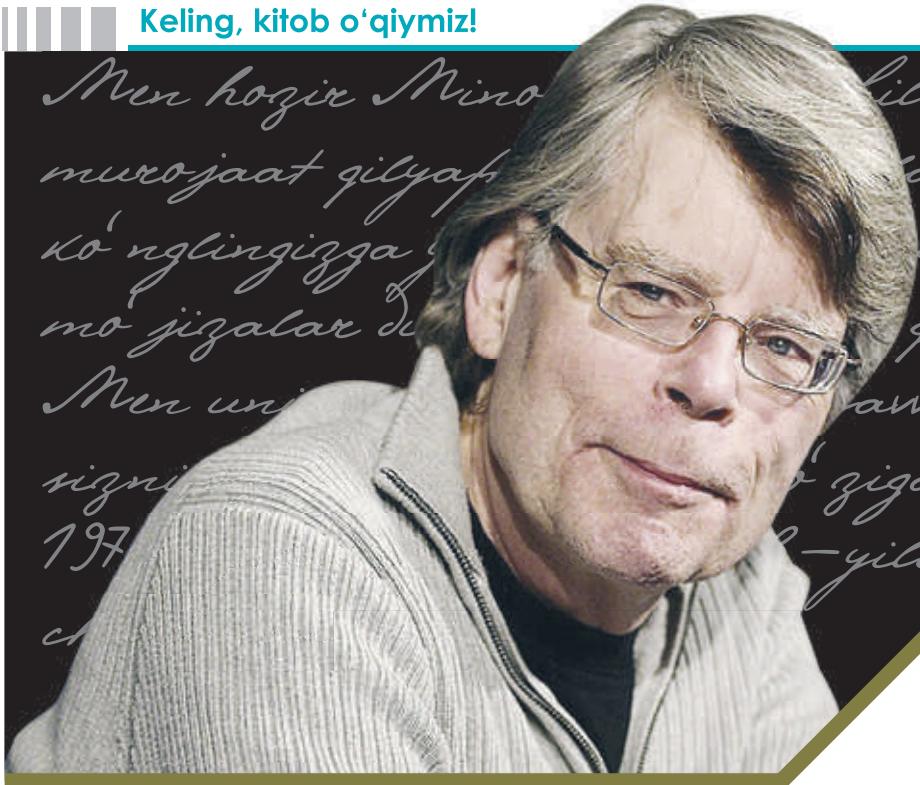
Yurtimizda yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularda xalqimiz tarixiga va ma'naviy qadriyatlariga yuksak hurmat tuyg'usini shakllantirish, Vatan himoyasiga, uning milliy xavfsizligi, hududiy yaxlitligi va suverenitetini himoya qilishga doimo shay turishga hamda harbiy xizmatni o'tashga tayyorlashning dastlabki poydevori, albatta maktabdan boshlanadi.

Poligonda yaratilgan o'quv nuqtalarida ofitser va serjantlar rahbarligida yuqori sinf o'quvchilarining jangovar qurollar bilan muomala qilishi, ulardan foydalanishi va texnika xavfsizligi qoidalariga rioya etishi bo'yicha mashg'ulotlar tashkil etildi. O'quv nuqtalarida granata uloqtirish, aniq mo'ljalga olish, turli holatlardan qurolni otishga tayyorlash, avtomatni noto'liq qismlarga ajratish va yig'ish kabi mashqlar yoshlar tomonidan katta qiziqish bilan bajarildi. Otish qoidalari va xavfsizlik talablari bo'yicha berilgan yo'riqnomalardan keyin yoshlar o'q otish maydoniga yo'l oldi.

Birinci marotaba qurolidan amaliy o'q otish mashqlarini bajarayotgan yoshlarning xatti-harakatlarini tajribali ofitser va serjantlar nazorat qilib borishdi. Har bir o'quvchi 100 metr uzoqlikda turgan nishonga qarata 3 dona o'q uzib, maktabda chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanidan olgan nazariy bilimlarini amalda mustahkamlash imkoniga ega bo'ldi.

Darvoqe, yigit kishi borki, u albatta harbiy texnika va qurol-aslahaga qiziqadi. Shu bois harbiy okrug qo'shinlari qo'mondonligi tomonidan jangovar texnika va o'qotar qurol namunalari ko'rgazmasi ham tashkil etildi. Haqiqiy qurollar bilan tanishuv, ularning jangovar imkoniyatlari va texnik tavsifi haqidagi ma'lumotlar hech bir o'quvchini bee'tibor qoldirmadi.

Keling, kitob o'qiydiz!

QORA MINORANI IZLAB

Negadir epigraflar bilan boshlanadigan asarlarni yoqtiraman. To'g'ri, ularni darrov ham ilg'ay olmaysiz. Baribir o'ziga tortadi. U ba'zan o'qimoqchi bo'lganingiz asarga sizni tayyorlaydi, ba'zan keltirilgan bu parcha nimani anglatishini ham bilmaysiz, ba'zan bittagina gap sizni yana bir katta adibning dunyosiga olib chiqadi.

Topib tanlangan epigrafning qimmatini asar bilan uyg'unligida yanada yaqqolroq namoyon bo'ladi. Asarga zeb bergan, o'zi alohida bir dunyo bo'lgan, Sharq klassiklarining nodir misralaridan foydalanilgan ana shunday uyg'unlikni, go'zallikni yozuvchi Kim Selixovning "Pinhona urush" asarida o'qiganman, hayratlanganman, ayrimlarini ba'zan takrorlab yuraman: "Bir nasimi esdikim, Shoxda gul bo'lg'usi, Bir nasimi esdikim, Shoxda gul yer bo'lg'usi".

Bunday go'zallikning haddi-a'losini katta adibimiz Nurali Qobulning roman-pamfletlarida ham ko'rishingiz mumkin. Ular xalqning ming yillar chig'iridan o'tgan, o'zgaras hikmatlaridir.

Yo'q, bugun Nurali Qobul roman-pamfletlarini targ'ib qilmoqchi emasmiz. Shunchaki ularning muhtasham qiymatini ta'kidlab o'tdik. O'quvchilarimizning yodida bo'lsa, ushbu sahifada adib asarlaridan tavsiya qilganmiz. Bugun amerikalik mashhur adib Stiven Kingning "Mergan" asarini tavsiya qilamiz.

Ikki minginchi yillar avvalida uning asarlari o'zbek adabiy tiliga tarjima qilinganmidi-yo'qmi, bilmayman. Qo'limda o'qish uchun arziqli hech qanday kitob bo'lmaganidan eski-tuskilar sotiladigan bozordan Stiven King qalamiga mansub "Игра Джеральда" kitobini arzon-garovga sotib oldim. Ko'rinishidan fantastikaga o'xshadi: odam qiyofasidagi ko'rshapalakmi-yey. Ishqilib noodatiy muqova bezagi. Kitobni katta istak bilan varaqlaganim yo'q, rosti. Ammo ilk epigrafdanig men o'ziga tortib oldi. Romanga ulug' yozuvchi Somerset Moemning

"Yomg'ir" hikoyasidan epigraf olingan edi. Va ana shu epigraf orqali Somerset Moem ijod olamini tanidim, Stiven King asarlariga esa qiziqib qoldim.

Stiven King nomi o'zbek o'quvchilariga yaxshi tanish. Ehtimol, birorta ham kitobini o'qimagan chiqarsiz? Ammo uning asarlari asosida ishlangan g'aroyib filmlarni kuchli hayajon va qiziqish bilan ko'rgansiz. Nega bunchalik ishonch bilan gapiryapman? Balki sizni eski filmlar qiziqitirmas. Yo'q. Bu filmlarga beparvo bo'lish mumkin emas. "Yashil yo'lak", "Rita Keyvort yoxud Shoushenkdan qochish"...

Ha, siz uni bilasiz. Filmlar mukammal ishlangan. Ammo asarlarning o'zini o'qishga nima yetsin. Aziz o'quvchi, nomi tillarda mashhur bo'lgan asarlarning o'zbek adabiy tiliga chevirilganlarini o'qishda eng avvalo nimalarga e'tibor berasiz? Adib va asarining mashhurligimi? Kitob muqovasi bezaklari o'ziga tortadimi? Varaqlayotganingizda sahifalarning yengil ochilishiga ham e'tibor berasizmi? Qanday kitoblar ma'qul: qattiq muqovali yoki yupqa muqovadagimi?

Aslida bularning hammasi sizning tanlovingiz. Tanlovingizni tanqid qilishga yoki alqashga haqli emasmiz. Shunday bo'lsa-da, bir narsaga diqqat bilan qarashingizni juda-juda istar edik. Bu kitobning kim tomonidan va qanday tarjima qilinganligi. Tarjima ishi benihoya mushkul, igna bilan quduq qazigan kabi og'ir yumush. Keyingi paytlarda tarjima asarlar soni ortgan. Biroq hammasi ham o'zbek adabiy tiliga mohirona chevirilgan emas. Qanchalik mashhur asar bo'lmasin,

avval uni varaqlab, so'zlar qurilishi, anglamiga birozgina e'tibor bersangiz, ko'p ma'qul ish bo'lar edi.

O'quvchilarimizga "Yashil yo'lak" asarini tavsiya qilishni niyat qilgan edim. Ammo shu asarning ona tilimizga tarjimasi... bittagina ibora – "rasvo o'lim"iga ko'zim tushgani zahoti niyatimdan qaytdim. "Rasvo o'lim" bo'lmaydi, sharmandali, sharafli, sharafsiz, dahshatli, qo'rqinchli, osuda, og'ir va hokazo o'limlar bor. O'zbek adabiy tilining boy imkoniyatlaridan emas, "gugllangan" imkoniyatdan foydalanish har qanday mashhur asar qimmatini pastga uradi. Va bu ona tilimiz qadriga ham tegishlidir.

Shu sabab "O'zbekiston" nashriyat-matbaa ijodiy uyida nashrdan chiqqan, mahoratli tarjimon Saidjalol Saidmurodov tomonidan o'zbek adabiy tiliga chevirilgan "Mergan" asarini tanladik. Bu "Qora Minora" turkumining birinchi kitobi hisoblanadi.

Asar bosh qahramoni Roland – "joyidan siljigan dunyo"dagi so'nggi oliyjanob mergan.

Joyidan siljigan dunyo. G'aroyib. U qanday dunyo? O'sha dunyodan bizning dunyomizga ham nazar tashlanadi. Juda tanish, balki ko'zlarimiz ko'nikkan fojialar tilga olinadi. Sirli, sehrli dunyodan nazar.

Asar so'zbohisida muallif tilidan shunday deyiladi: "Men hozir Minora dunyosi bilan tanish bo'lmaganlarga murojaat qilyapman: umid qilamanki, bu kitobdagi mo'jizalar ko'nglingizga yoqib tushadi. Chunki Rolandning dunyosi – mo'jizalar dunyosi, u haqidagi qissa esa uzoq davom etuvchi ertakdir. Men uni aynan shunday tasavvur qilganman. Agar Qora Minora sizni oz-moz bo'lsa-da, o'ziga shaydo qila olsa, demak, men 1970-yilda boshlab, 2003-yili nuqta qo'ygan ishimning uddasidan chiqibman".

Bu Roland qaysi olamga mansub bo'lsa? Mo'jizalar dunyosi uniki ekan. U haqidagi qissa uzoq davom etuvchi ertak bo'lsa, quyidagi so'zlar bizning dunyomizdagiga o'xshaydi.

O'qiydiz:

"– Nima, urush bo'ldimi? – so'radi Jeyk.

– Undanam battar, – Mergan papiros qoldig'ini yerga tashladi. – Inqilob yuz berdi. Biz barcha kurashlarda yengdik, ammo urushni boy berdik. O'sha urushda hech kim

g'olib bo'lmadi, qora quzg'unlarni hisobga olmaganda, albatta. Ular ko'p yillik tekin o'ljalarga ega bo'lishgandi".

Ha, har doim shunday bo'lib kelgan. Urushlarda g'oliblar bo'lmaydi. O'ljalari "quzg'unlar"niki bo'ladi.

Rolandning dunyosida yana biri paydo bo'ldi.

O'qiydiz: "Bir soniyadan so'ng ko'zini ochganda, qora kiyimli odamni emas, sochlari oftobda kuynan, o'ziga loqayd qarab turgan bolakayni ko'rdi. Mergan bolaga baqrayib qarab, ro'y berayotgan voqelikni rad etayotganday boshini chayqadi. Lekin mavjud voqelik qarshilik ko'rsataverdi. Bola hech qayoqqa g'oyib bo'lmadi. Agar bu vasvasa bo'lsa, juda kuchli vasvasa ekan. Tizzasi yamoq ko'k jinsi va dag'al matodan tikilgan oddiy jigarrang ko'ylakdagi bola qarshisida turibdi".

Bolaning hikoyasi siz-u bizga tanish dunyo haqida. Yo'q, u Merganga boshdan o'tganlarini gapirib bermadi. Uyqusida... Aslida Jon Cheymerz ismli bola avtohalokatda... Qarang, sal qolsa, odatimga xilof ravishda asar mazmunini bayon etishga tushar ekanman. O'zingiz o'qishingiz kerak. Kitobga 16+ belgisi qo'yilgan. Agar siz Stiven King ijod olami bilan kengroq tanish bo'lsangiz, asarni tushunishingiz ham yengil kechadi. Yana ko'nglingizdan, tushunarsiz ekan, degan o'y kechmasin. Shunchaki mo'jizalar, mistika pardasiga o'ralgan hayot haqiqatlari mujassam. Odatdagi o'qib kelgan kitoblaringizdan biroz farqli.

O'qib ko'ring-a: "...yangi bilimlar har doim yanada hayratlanarli yangi sir-sinoatlarga olib boradi. Ruhiyatshunoslar miya qobiliyati haqida qanchalik ko'p bilib borishgani sayin shubhali, ammo mavjudlik ehtimoli bor, deya qaralgan ruhni anglash yanada jiddiy hamda mushkul tus oldi.

Koinotning buyuk siri bu hayot emas, o'lchamdir. O'lcham hayot demakdir...

O'lcham barchamizning ustimizdan hukmron".

Qiziqarli asar, ko'r-ko'rona qabul qilinmaydigan, fikrlashga, mushohadaga undaydigan, o'rgatadigan asar. Yoshlar uchun eng yaxshi tuhfa.

Huzurli mutolaalar tilagi bilan

Inobat IBROHIMOVA,
"Vatanparvar"

OLIMA AYOL – JAMIYAT TAYANCHI

Ayol oilada – ona, suyukli yor, uy bekasi bo'lsa, jamiyatda – muallima, olim, rahbar va xodima kabi martabalariga ega bo'ladi. Ayol qayerda va qanday mavqada bo'lmasin, u tarbiyachilik vazifasini birinchi o'ringa qo'yadi. Oilasida ko'rgan tarbiya usullarini hayotiy tajribasida qo'llaydi. Ayniqsa, farzandi tarbiyasi, axloqli, bilimlil bo'lishi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga oladi. O'zidan ham yuksak bilimni va mavqeni egallashiga jon jahdi bilan ko'maklashadi. Shundan bo'lsa kerak, onadek mehribon va uning o'rnini bosuvchi zot yo'q.

Ilmli ayollar borasida so'z borar ekan, buyuk ajdodlarimizning yozgan hikmat-u nasihatlarini yodimizga kelaveradi. Ularning har bir so'zi ilm olishga targ'ib etadi. Jumladan, Buxorodagi madrasa kattaligi jihatidan Movarounnahrda ikkinchi nufuzli madrasaning peshtoqiga Mirzo Ulug'bek tomonidan "Ilm olishga intilish har bir musulim va musulima uchun farzdir", degan hadis bitilgan edi. Demak, ilm olishda o'g'il farzand kabi qizlarni ham keng jalb etish kerakligi necha ming asr avval aytilgan ekan. Har bir qizimizning kelajagi oila, jamiyat va Vatanimiz kelajagidir. Yaqin o'tmishdagi zamondoshimiz Abdurauf Fitrat ham "ayollarimiz – millat onalari ilm olishlari lozim, axloq va bilimlarini kamolga yetkazishlari zarur", deya o'z asarida yozib, qizlarni ilm olishga da'vat etganini tarix sahifalarida ko'rishimiz mumkin. Har bir davrda buyuk ajdodlarimiz oiladagi farzandlarning ilmli bo'lishiga pand-u nasihat qilgan. Qisqa qilib aytganda, ilm – bu ma'rifat deymiz. Jaholatni ham yuksak ilm-ma'rifatimiz bilan yengamiz. Hayotimizga kirishga urinayotgan yot g'oyalarga ham ilmga intilishlarimiz bilan o'rin qoldirmaymiz. Ilm butun hayot yo'llarimizni yoritadi.

Shu bois "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida ilmiy va innovatsion faoliyat uchun zamonaviy infratuzilmalar yaratish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlash bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar belgilandi. Xususan, ilm-fanga yo'naltiriladigan mablag'larning yalpi ichki mahsulotdagi ulushini 2025-yilga qadar 6 marta, 2030-yilgacha esa 10 marta oshirilishi rejalashtirilgan. Yana shuni aytish mumkinki, **so'nggi 5 yil davomida davlatimiz rahbarining ma'ruza va topshiriqlarida "ilm" so'zi 105 marta tilga olingan.** Bu ta'kidlar va topshiriqlar "Ilmdan boshqa najot yo'q va bo'lmagay", deb necha asrlar avval Imom Buxoriy aytganini bizga eslatadi. Aslida ham har bir ishning mazmun-mohiyati ilmga asoslanadi. Hattoki uy ro'zg'orimizning ham o'z ilmi bor. Oiladagi topilgan daromadning maqsadli va to'g'ri sarflanishi ilm-ma'rifatdandir. Uy-ro'zg'or yuritish ilmini ota va onamizdan o'rganamiz hamda ulg'ayganimiz sari tajribamiz

oshib, tejamkorlik qobiliyatimiz ham mukammallashib boradi.

Ma'lumotlarga ko'ra, bugungi kunda **O'zbekistonda ilmiy faoliyat bilan shug'ullanayotgan fan doktorlarining soni 700 dan ortiq, fan sohasida izlanish olib borayotgan ayollar soni 5 mingdan ziyod, oliy ta'lim dargohlarida dars berayotgan xotin-qizlar soni 14 mingdan oshganligi** ulkan o'zgarishdir. Yurtboshimiz xotin-qizlar masalalari borasida so'nggi yetti yilda 300 dan ortiq topshiriq, vazifalar va e'tibor hamda e'tiroflar qilganliklari tahsinga sazovor. Xotin-qizlarimiz nafaqat oilada tarbiyachilik qilish, balki davlat islohotlarini amalga oshirishda ham o'z faolliklarini ko'rsatmoqdalar. 2023-yil holatiga ko'ra, ayollarimizning ulushi tibbiyotda **77 foizga, ta'lim sohasida 74 foizga, iqtisodiyot va sanoat tarmoqlarida 46 foizga yetgan bo'lib, 2 ming nafarga** yaqini esa davlat va jamoat tashkilotlarida rahbarlik lavozimlarida xizmat qilib kelmoqda. Bir vaqtning o'zida ham oila, ham davlat ishlarini yuritishda o'zlarining bilim-salohiyati bilan o'rnak ko'rsatayotganliklari ma'naviy jasoratdir.

So'nggi yillarda xalqimiz oldidagi munosib xizmatlari uchun **17 nafar ayol eng oliy mukofot sanalgan – "O'zbekiston Qahramoni" unvoni bilan** taqdirlandi. Shu bilan birga, Yurtboshimiz tomonidan ilm-fan yo'nalishida xotin-qizlarga juda katta e'tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, qizlarimiz oliygohlarda o'qib bilim olishiga keng imkoniyatlar taqdim etildi. Imkon qadar qizlarni ham o'qisin, ham hunarli bo'lsin, deya yetarlicha shart-sharoitlar yaratildi. Eng quvonarlisi, moddiy ta'minoti hamda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga muhtoj oilalarning qizlariga ta'lim olishlari uchun alohida kvotalar ajratila boshlandi. Bu xalqimizning ulkan yutug'i aslida. Buni anglagan uchun yuksak mukofot hamdir. Qizlarning kelajagi uchun davlat rahbari tomonidan qayg'urilgani buyuk ajdodlarimizning orzu-istaklari ro'yobi bo'lmoqda. Bundan yana bir yagona maqsad, xalqimizni rozi qilish, ularning yuzlarida tabassumni ko'rishga qaratilgan.

Bugungi kunda xotin-qizlarimiz orasida **7 nafar akademik, oliy ta'lim muassasalarining o'zida 700 nafardan**

ziyod fan doktori, qariyb 3 ming nafar fan nomzodi, shuningdek faxriy unvonlarga sazovor bo'lganlarning borligi hammamizni quvontiradi. Shuningdek, Abdurauf Fitratning "**Onalar butun bashariyatning tarbiyachilaridir**", degan so'zlarining amaldagi isboti sifatida bundan 7 yil avval oliygohlarda **110 ming nafar xotin-qiz tahsil olgan bo'lsa, bu ko'rsatkich besh barobarga oshib, hozirgi kunda 500 ming nafardan** ortganini ko'rishimiz mumkin. Magistraturada o'qiyotgan talaba-qizlarning shartnoma pullari davlat tomonidan to'lab berilib, ehtiyojmand oilalarda yashayotgan qizlar, shuningdek mutaxassisligi bo'yicha besh yillik mehnat stajiga ega bo'lgan xotin-qizlar oliygohlarga alohida kvota asosida o'qishga qabul qilindi.

Bu kabi xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlashga bag'ishlangan ko'plab islohotlarni keltirishimiz mumkin. Ammo bugun bu islohotlar natijasini ko'rsatmog'i darkor. Davlat tomonidan xotin-qizlarga qaratilayotgan e'tibor, ularning huquq va erkinliklari ta'minlanishi boshqa davlatlardan yuqori darajada ekanini xalqimiz his etmog'i zarur. Har bir ilmli ayol farzandlari ta'lim-tarbiyasiga jiddiy qarab, o'zidan-da yuksak bo'lishini istaydi. Shuning uchun ham "Onalar millatni tarbiyalaydi", deyilgan. Ilmi yuksak ona behuda dabdabaga, xoy-u havaslarga berilmay, borini bolasining ta'limiga sarflaydi. Tarbiyani ham, ta'limni ham mukammal berishga intiladi. Shunisi bilan u oqila va donoligini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, har bir millat darajasi shu millat ayollariga e'tibor, g'amxo'rlik qilinishi darajalari bilan belgilanadi. Bu borada yuqorida davlat tomonidan yetarlicha islohotlar olib borilayotgani ta'kidlandi. Ammo so'nggi yigirma yillikda O'zbekistonda ajrimlar soni muntazam oshgan. Masalan, **2002-yilda 18 345 mingni tashkil etgan bo'lsa, bu raqamlar 2022-yilda 48 mingga yetgan.** Ko'p holatda ajrimlarga er va xotin o'rtasidagi mulkiy nizolar, oiladagi mehsizlik, e'tiborning kamligi, ilm olishga targ'ib etilishining sustligi qayd etilgan. Bundan ma'lumki, sirtidan qaraganda, nozikkina, ammo sirli qudratga ega ayol ma'naviyati yillar davomida yuksalib borish bilan birga, uning qadrsizlanishi,

zo'ravonliklarga uchrayotgani, farzandi ta'lim-u tarbiyasida yolg'izlanib qolayotgan onalarning qismati, bugungi kunda har bir mas'ul otaning qalb ko'zini ochmog'i kerak. Har bir otasiz ulg'ayayotgan norasida farzandning kelgusi taqdiri ularni o'yantirishi zarur. Zero bizning millat otalari farzandi oldidagi burchi va farzini ham qonunan, ham shar'an to'liq ado etishga mas'uldirlar. Bu vazifani unutilganlarni jazolanishga muqarrar ekanligini dono xalqimiz anglashi muhim hisoblanadi. Ezgu amallarimiz, orzu-istaklarimiz farzandlarimiz ta'limi va tarbiyasiga qaratilishi oilalarimizning mustahkamlanishiga zamin bo'ladi. Ayolini e'zozlagan yurtida farovonlik hukm suradi.

Xullas, milliy tarbiyani onalarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Ularning farzandlariga qo'llagan tarbiyaning barcha usullarini milliy tarbiya ensiklopediyasi, desak, to'g'ri bo'lar edi. Amir Temur, Alisher Navoiy, Mirzo Ulug'bek kabi buyuk ajdodlarimizni tarbiyalagan onalardak, biz ham farzandlarimizga yaxshi tarbiya berishimiz zarur. Ular onasidan qanday tarbiya oldiki, tarbiya va ilmi bilan dunyo ahlini lol qoldirdi. Yoki sarkarda bo'lib dunyoni zabt etdi. Bu kabi buyuk ajdodlarimizni ham go'zal xulqli, bilimlil onalar dunyoga keltirgan emasmi?! Zero onalarni qancha chiroyli so'zlar bilan ta'riflasak, shuncha kamdek ko'rinaradi. Ilmli onadan aqlli, bilimlil farzandlar dunyoga keladi. Chunki onaning ongidagi bilimlar vujudida ulg'ayayotgan go'dakning ongiga ko'chadi. Bu olimlarimiz tomonidan ko'p o'rganildi va isbotlandi.

Xulosa qilib aytganda, o'g'il-qizlarning ta'lim va tarbiyasi uzluksizligini faqatgina onalar ta'minlay oladi. Hali dunyoga kelmasidan farzandining kelajagi haqida qayg'uradi. Qanday kasb egasi bo'ladi, qaysi ilm dargohida o'qiydi va hokazo. Duolarida ham farzandining kamolini so'raydi.

Baxtimizga onalar sog'-salomat bo'lishsin!

Munira KAXAROVA
O'zbekiston Xalqaro
Islom akademiyasi,
falsafa fanlari bo'yicha
falsafa doktori

Xalqimiz azaldan otlarni e'zozlaydi. Otabobolarimiz ot ustida Vatan uchun jangga kirgan. Er yigitning doimiy hamrohi va yo'ldoshi bo'lgan otlar xalqimizning yaxshi kunlarida, to'y-u bayramlar, shuningdek ko'klam chog'i Navro'z ayyomida o'tkaziladigan uloq-ko'pkarida ham o'z chavandozlari bilan birga doimiy ishtirok etib kelgan. Oriyat bahsi, mardlar kurashi deya nom olgan ko'pkari doimo otlarning pishqirishi, tuyoqlar dupuri, chavandozlarning shiddatli qiyofasi, son-sanoqsiz tomoshabinlarning qiy-chuviga to'la bo'lgan.

Ayniqsa, qadimdan dovrug'i doston hisoblangan qorabayir zotli otlarga hamisha dunyo ahli tomonidan qiziqish yuqori bo'lib kelgan. Chunki qorabayir ming yillik tarixi bor. Uning paydo bo'lishi o'zbek xalqining tarixi bilan uzviy bog'liq. Vatani O'zbekiston hisoblanib, bugungi kunda milliy "brend"ga aylangan qorabayir zoti, jahon ot seleksiyasining oltin fondiga kiritilganini ham alohida g'urur bilan aytish mumkin.

Har qanday ob-havo sharoitiga bardoshli va chidamli

amalg oshirilmoqda. Markazda chegara hududlarida bemaolol harakatlana oladigan ot zotlarini ko'paytirish, yetishtirish va chegara xizmatiga o'rgatish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilib, yilqichilik bazasida sarhadlarimiz daxlsizligini ta'minlashda foydalanish

yarasha harakat qiladi. Chavandozda qat'iyatsizlik yoki qo'rquv bo'lsa, ot to'siqlardan o'tmaydi. Bir qarashda oson bajarilayotgandek ko'rinadigan ot ustida djigitovka va voltijirovka kabi akrobatik mashqlarni to'g'ri, chiroyli, xavfsiz bajarish uchun ham chavandozdan yaxshigina mahorat

Yuqoridagilar bilan bir qatorda, mamlakatimizda yoshlarga oid davlat siyosatini izchil amalga oshirish, shuningdek kelajagimiz bunyodkorlarini harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash maqsadida markazga yaqin hududda istiqomat qilayotgan yoshlarni ot sportiga keng jalb etish, ular o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, shuningdek harbiy chavandozlik bo'yicha ilk ko'nikmalarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilib, ular ishtirokida uchrashuvlar hamda turli ko'rgazmali mashg'ulotlar tashkil etilmoqda.

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, chegarachilarimiz otlar ko'magida sarhadlarimiz daxlsizligini ta'minlash bilan bir qatorda, O'zbekiston Respublikasi Yoshlar siyosati va

bo'lgan ushbu otlar turli soha vakillari qatori sarhadlarimiz daxlsizligini ta'minlayotgan yurt himoyachilarining ham doimiy hamrohi va yo'ldoshi sanaladi. Zero davlatimiz chegaralari nafaqat tekisliklar, balki piyoda va avtotransport vositalarida harakatlanish qiyin bo'lgan tog'li, qir-adirli hududlarni ham kesib o'tadi. Davlat chegarasini nazorat qilishda bir muncha qiyinchiliklar tug'diradigan ushbu nuqtalarda, xizmat otlaridan keng foydalaniladi. Kezi kelganda, o'zlarining aqlli yo'ldoshlari bilan bir tan-u bir jon bo'lib harakatlanadigan chegarachilar orasida "Qorabayir zoti - chegarachining oti" degan ibora ham bor.

Bugungi kunda chegara bo'linmalari uchun xizmat otlarini yetishtirib berish Davlat xavfsizlik xizmati Chegara qo'shinlariga qarashli Jizzax viloyati Ravot aholi yashash punktida joylashgan Kinologiya va chavandozlar ta'minoti markazi tomonidan

uchun mo'ljallangan xizmat otlari parvarishlanmoqda.

- Otlarni xizmatga o'rgatish, shuningdek chavandozi bilan birlarini yaxshi tushunishlariga erishish maqsadida yilqichilik bazamizning majmuaviy o'quv shaharchasidagi ochiq va yopiq turdagi mayin qumli manejlarda doimiy tarzda amaliy mashg'ulotlar olib boriladi. Xususan, ot bilan to'siqlar osha yugurish mashqlarida chavandozdan qat'iylik talab etiladi. Chunki ot unga yaqinlashgan insonning fe'l-atvorini yaxshi sezadi. Qo'rquvi bor-yo'qligini darrov bilib olib, shunga

va kasbiy tayyorgarlik talab etiladi, - deydi podpolkovnik Murodxo'ja Otaxonov.

Markazning o'quv-uslubiy bo'limida malakali va tajribali mutaxassislar tomonidan muntazam ravishda chavandozlarning nazariy bilimlarini oshirishga qaratilgan mashg'ulotlar olib boriladi. Davlat chegaralarini qo'riqlash va himoya qilishda qorabayir otlaridan keng foydalanilayotgani bois ot ko'magida jang maydonidan harbiy xizmatchilarni olib chiqish va o't ochish uchun qulay pozitsiyalarni egallash borasida ham maxsus tayyorgarlik mashg'ulotlari o'tkaziladi.

sport vazirligi, Ot sporti va yilqichilik federatsiyasi, Polo federatsiyasi hamda Qurolli Kuchlar va huquqni muhofaza qiluvchi organlar tuzilmalari hamkorligida tashkil

etilyotgan "polo", "uloq-ko'pkari", "ot poygasi" va boshqa ko'plab ot sporti musobaqalari hamda ko'rgazmalarida ham muntazam ishtirok etib, yuqori natijalarni qo'lga kiritib kelmoqda.

Albatta, sarhadlarimiz daxlsizligini ta'minlash bilan bir qatorda, o'zining chavandozlik mahorati-yu matonatini, otlarining uchqurligi, chaqqonligi va bardoshlilikini namoyon etib kelayotgan harbiylarimizning natijalari barchamizni quvontirib, qalbimizga cheksiz g'urur va iftixor tuyg'ularini baxsh etadi.

Mayor Farida BOBOJONOVA
DXX Chegara qo'shinlari

Amir Temurning 313 sarkardasi

TAMUKA QAVCHIN

Temurbekning safdoshi, sodiq maslakdoshi. 1370-yilda oliy farmonga binoan cherik begi unvoniga loyiq topilgan. 1393-yilning mayida Sheroz yaqinidagi Potila (*Gavdi Potila*) mavzesida sohibqiron hamda Shoh Mansur lashkarlari orasida sodir bo'lgan dahshatli muhoraba chog'i Sayin Temur, Mavlo, Qaro Muhammad va Bahrom Yasavuriy bilan birga Usmonbek qo'mondonligidagi kamin (*pistirma*)ga tayinlangan. 1396-yilda sohibqiron farmoniga binoan Yazd dorug'asi etib belgilangan.

TARMACHUQ UYG'UR

Amir Temur tomonidan 1366-yilda Tag'oyshoh bilan birgalikda Kesh (*Shahrisabz*) viloyati dorug'asi etib tayinlangan. Shu yili bir guruh g'animlar uning joniga qasd qilishgan.

TAPTUQ (TOBTUQ)

Anqara jangida sohibqiron qo'mondonligidagi qo'shin markazi (*g'o'l*)ning o'ng tomonida askarlari bilan joy egallagan.

TAG'OYBUG'A BARLOS

Amir Temurning urug'doshi va safdoshi, bahodur. La'l'bek hamda Pirmuhammadning otasi. Poyobda

Xiva dorug'asi To'kalning ming kishilik lashkari bilan Temurbek boshliq oltin o'tasida yuz bergan to'qnashuvda omon qolgan yetti kishi ichida Tag'oybug'a ham bor edi. Xuzor shahri uchun kechgan jangda Oq Temur tomonidan yaralangan.

TAG'OY MORGAN

Qavchin urug'i namoyandasi. Amir Temur qo'shinida xizmat qilgan tajribali beklardan. 1397-yilning ko'klamida Xuroson, Seiston, Mozandaron, Ray va Feruzko'h viloyatlari farmoni oliyga asosan, Shohrux mirzoga berilgan kezda mashhur beklar, sarkardalar qatorida amirzoda xizmatiga tayinlangan.

TAG'OYSHOH

1366-yilda Temurbek buyrug'iga binoan Tarmachuq uyg'ur bilan birga Kesh (*Shahrisabz*) viloyati dorug'aligiga tayinlangan. O'ljaytu va Po'lotbug'a qo'shin tortib Keshga ketayotganidan xabar topgach, Samarqanddan 30 km masofadagi Sog'arj kentida turgan Temurbek huzuriga kelgan va Tarmachuqning O'ljaytu apardi va Po'lotbug'a tomonidan qatl qilangani haqidagi ma'lumotni yetkazgan.

TAHURTAN

Firot daryosining yuqori qismida joylashgan Arzinjon shahrining mustaqil hukmdori. Tahurtan Turkiya sultoni Boyazid I Yildirim yurtini bosib olishidan hadiksirab, 1387-yilda o'z xohishi bilan Amir Temurga bo'ysungan va mulkini saqlab qolgan. 1394-yili sohibqiron farmoniga muvofiq, Arzinjon va uning viloyatlarini boshqarish huquqiga ega bo'lgan. 1401-yilda Tahurtan Amir Temur tomonidan takroran Arzinjon boshqaruviga tayinlangan. Anqara bo'sag'asida Boyazid va Sohibqiron lashkarlari o'rtasida bo'lgan muhoraba chog'ida Tahurtan Mironshoh mirzo qo'mondonligidagi so'l qo'l (*juvang'ar*)da o'ziga qarashli askarlar bilan turgan.

TEMURXOJA O'G'OLON

Chingiziy xonzoda. 1365-yilda sodir bo'lgan "Loy jangi"dan so'ng Javurchi va Abbas bahodur hamrohligida yetti qo'shin (*kichik harbiy bo'lim*)ga bosh qilinib, Samarqandga yuborilgan. Yo'lda mo'g'ullar bilan bo'lgan to'qnashuvda mag'lubiyatga uchragan. Ushbu jur'atsizligi uchun Amir Temur tomonidan jazolangan.

TILAK QAVCHIN

Amir Temurning qo'shin (*kichik harbiy bo'lim*) beklaridan biri. 1390-yilda Jata tomon yuborilgan yigirma ming kishilik cherik tarkibida harakat qilgan.

TILAK QURCHI

Amir Temurning qo'shin (*kichik harbiy bo'lim*) sardorlaridan biri. 1387-1388-yilda oliy farmonga ko'ra, Qaro Muhammad turkmanni qo'lga tushirish maqsadida Shayx Ali bahodur va Oqyolshoh yorg'uchi bilan birga jo'natilgan.

TOBON BAHODUR

Amir Temurning xos navkarlaridan. Janglarda ko'rsatgan mardligi va jasurligi uchun 1381-yilda oliy farmonga muvofiq, Sabzavor dorug'asi etib tayinlangan. 1383-yili Shayx Dovud Sabzavoriy tomonidan o'ldirilgan.

TO'KAL BARLOS

Yodgor barlosning o'g'li. Mironshoh mirzoning nomdor sarkardalaridan, tumanbegi. G'arbg qilingan yetti yillik yurish ishtirokchisi. 1401-yilning 5-yanvarida Shom (*Suriya*)ning shimolidagi G'uta o'tlog'ida damashqliklar bilan bo'lgan muhorabada qo'shinning Sulton Mahmudxon va Xalil Sulton rahbarligidagi o'ng qo'lidan o'rin olgan. Anqara jangida qo'shin so'l qo'li (*juvang'ar*)ning qunbulida joylashgan. 1404-yilning aprelida sohibqiron ulug' to'y uyushtirib, Xuloguxonga taalluqli ulusni Umar ibn Mironshohga in'om etgan, Mironshohni bir necha atoqli beklar bilan, misli To'kal barlos, Rustam, Musabek, Junayd burulday va 10 ming

kishilik lashkarni mirzoning xizmatiga belgilagan. sohibqiron vafotidan keyin Shohrux mirzo lashkarida xizmat qilgan. 1407-yilda Yakka O'lang mavzesida amir Mizrob, amir Shayx Luqmon barlos va Alibek hamrohligida Pir Ali Toz askarlarini mag'lub etgan, ayni chog'da 39 yil burun sohibqiron askarlari tomonidan xarob etilgan Balxning Hinduvon qal'asini tuzatish va obod qilishda ishtirok etgan. 1410-yilning 20-aprelida Shohrux farmoniga muvofiq, Shayx Nuruddinbek tomonidan yengilgan Ulug'bek mirzo va amir Shohmalik lashkariga ko'mak berish uchun jo'natilgan beklar safidan o'rin olgan. 1415-yilning 26-aprelida Shohrux buyrug'iga ko'ra, Sherozga, Ibrohim Sulton huzuriga kelgan. 1417-yilda Sherozda vafot etgan.

TO'KAL QARQARA

Sohibqironning sodiq beklaridan biri. Aksariyat choparlik vazifasini bajargan. 1399-yilning sentabrda Jayhundan kechayotgan Shohrux mirzoga sohibqironning Xuroson cheriki Shosman, Astrobod va Sori yo'lidan yurishga o'tlanishi zarurligi xususidagi hukmini keltirgan. 1401-yil 17-mart kuni Damashqdan ko'chib, Qaro yo'li orqali ravona bo'lgan va Xo'ms shahridan o'tgan Amir Temur Burunduqbek, Ali Sulton tavachi, Davlat Temur va To'kal Qarqarani ulkan cherik bilan avvalroq Sulton Husayn va Xalil Sulton sardorligida Antob tomon ilg'or sifatida ketgan qo'shin ortidan ko'mak tarzida jo'natgan.

O'trorda vafot etgan sohibqironning vasiyatiga sodiq qolgan beklar qatoridan o'rin olgan To'kal Qarqara 1405-yil martning birinchi yarmida Shayx Nuruddinbek va Shohmalikbek rahbarligida Buxoraga kelishga majbur bo'lgan Rustam barlos, uning inisi Hamza, Atalmish va boshqa beklar bilan shahar ichida turgan. Movarounnahrda sodir bo'lgan voqealardan keyin Shohrux mirzo saroyida xizmat qilgan. 1409-yili mavlono Qutbuddin Qarumiy bilan birga O'trorda turgan amir Shayx Nuruddin huzuriga jo'natilgan va unga zudlikda Hirota, Shohrux qoshiga qaytishi zarurligi xususidagi talabni yetkazgan. Keyinchalik Iskandar mirzo xizmatida bo'lgan va uning beklari ichida eng ulug'i darajasiga ko'tarilgan.

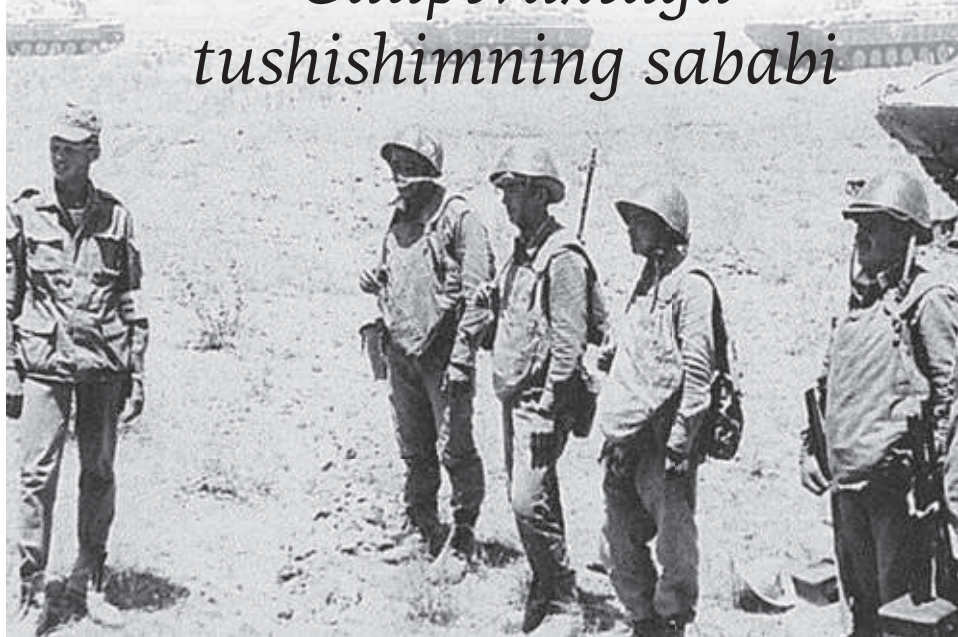
Hamidulla DADABOYEV,
Mudofaa vazirligi huzuridagi
Jamoatchilik kengashi a'zosi, professor

1986-yilning may oyida Chorikor hududiga bordik. Qishloq ichkarisiga kirishimizdan oldin artilleriya va samolyotlardan ishlov boshlandi. O'sha paytda boshim og'rib yotgandim. Bir askar kelib: "Saflanyapmiz, seni Petishin chaqiryapti", dedi. Unga boshim og'riyapti, borolmayman, dedim. Keyin komandirning o'zi kelib: "Askar, o'rningdan tur-da, safga bor!" dedi. Men unga: "Qishloqqa yurish boshlansin keyin, boshim og'riyapti", degandim, mashina ichidan qulog'imdan tortib chiqardi. Tashqariga chiqiboq g'azab bilan uning ko'kragiga bor kuchim bilan urdim, yiqilib, devorga suyanib qoldi. "Menga qo'lingni cho'zma, yomon bo'ladi, otib tashlayman!" dedim. "Sen bilan qaytganda gaplashaman!" deb ortiga qaytdi komandirimiz.

2 yil-u 3 oy

Gauptvaxtaga tushishimning sababi

Reyddan yo'qotishlarsiz qaytib keldik.

Bir kuni kechga yaqin rota komandiri Kiselyov xonasiga chaqirdi. Petishin ham xonada ekan. Kiselyov: "Nega komandirningni otaman deding?" deb so'radi. Men yomon bo'ladi, deb aytganman, dedim. "Baribir tahdid qilgansan, boshqa qaytarilmasin, boraver", dedi u. Kiselyov askarlarga qo'pol gapirmas, odamiyligi bor, men bilan munosabati yaxshi edi. Shu voqeadan keyin men oldingi qatorda yuradigan, soqchilikni birinchi bo'lib boshlaydigan bo'lgandim.

Petishin meni kechirmagan edi.

Oradan ko'p o'tmay, yana "reyd"ga boradigan bo'ldik, ketishdan bir kun avval ertalab rota kazarma oldida saflandi. Kiselyov: "Alimov, sen polkda qolasan", dedi. Men e'tiroz bildirdim. U polkda qolib, o'ylab, o'zimga kelib olishimni aytib, ko'nmadi. Shunday qilib, "reyd"larga chiqmaydigan bo'ldim. Polkda qolganlarning asosiy vazifalari qorovulda turish, kazarma va oshxonadagi naryadlar edi. Kunlar o'ta boshladi. Naryad turli rota askarlaridan iborat bo'lardi.

Bir kuni yangi kelgan ukrain askar bilan qorovulxona oshxonasiga naryadga tushdim. Vazifamiz - nonushta va tushlikni tayyorlash. Adashmasam, polk bo'yicha beshta post bor edi. Har bir postga uchtadan askar va bittadan tarqatuvchi serjant qo'yilardi, jami bo'lib yigirmata. Naryad tarkibiga ovqat tarqatardik, askarlar koteloklarida ovqatlanardi, biz stollarni artib, tozalab qo'yishimiz kerak edi. Shu kuni stol ustini nega bir o'zim tozalashim kerak, sen nega qilmaysan, deb ishlashdan bosh tortgan sherigim ukrain askarni urib, ko'zini ko'kartirib qo'ydim. Kechqurun uxlashdan oldin uchinchi rota praporshigi va yuzi ko'kargan askar kazarmamizga kirib keldi. Qisqa so'roq-savoldan keyin ertaga gaplashaman, deb chiqib ketdi. Oradan ikki-uch kun o'tdi, yodidan ko'tarilmagan ekan.

Ertalabki tarqatuvda shtab boshlig'i meni o'rtaga chiqarib, qancha xizmat qilganim, mukofotlarim bor-yo'qligini so'radi. Keyin rotamiz zampoliti (*siyosiy ishlar bo'yicha o'rinbosari*) katta leytenant Revyakinga: "Bu askarning voyenkomatiga xat jo'nat, o'zini garnizon gaupvaxtasiga yubor!" deb buyruq berdi. U buyruqni bajardi. Uyimizga, hokimiyatga o'g'ling millatchi, komandiriga otaman, deb tahdid qildi degan mazmunda xat jo'natibdi, buni xizmatdan qaytganimdan keyin onam aytib bergandi. Oradan uch-to'rt kun o'tib, starshinamiz praporshik Xalilov meni va rotamizdan yana bir rus askarni garnizon gaupvaxtasiga olib ketdi. Gaupvaxta Kobul shahri markazida, desantchilar polki yonida joylashgan ekan. Xalilov qorovul boshlig'iga bizni topshirayotib, men haqimda: "Ruslarni yomon ko'radi, millatchi", dedi. U meni o'zini xonasiga olib kira solib, "Xo'sh, hali sen ruslarni yomon ko'rasanmi?" deb ko'kragimga zarb bilan urdi, ikki metr uchib, xona burchagida yiqildim.

Kamerada oltitacha askar bor ekan, hammasi rus edi. Desantchilar naryadda bo'lganda kameradagi taxtalar olib qo'yilar, beton polda tunashga majbur edik. Naryad boshqa polkdan kelganida taxtalar olib qo'yilmas edi. Men o'n kunga qamalagan edim. Gaupvaxta boshlig'iga o'zini yomon tutgan askar muddatini bir oygacha uzaytirish huquqi berilgan ekan. Besh kunlar o'tib, kameramizga ikki rus desant askar kirdi. Ularning yelkasidan ham kelmasdim. Ulardan biri: "Oldimga kel!" dedi. "Kerak bo'lsa, o'zing kelasan", deb javob berdim. "Nima, borziymisan?!" deb ko'kragimga tepdi. Bas kelolmasligimni bilib, ayyorlik qilib polga yiqildim. "Chaqimchimisan?" dedi. Yana urmoqchi bo'lgandi, sherigi: "Kerakmas, qara, kichkina-ku", dedi.

Muddatim tugashiga ikki kun qolganda, ertalabki tarqatuvda gaupvaxta boshlig'i qo'li bilan meni ko'rsatdi. "Askar Alimov" deb bir qadam oldinga chiqdim. Shunda u: "Bu yerda askarmassan, mahbussan. Oshxonaga odam kerak, boshliq bo'lasan, eplaysanmi?" dedi. "Ketishimga ikki kun qoldi", deb javob berdim. "Ketishingni men belgilayman. Hoziroq oshxonaga bor, nima ish qilishingni keyin tushuntiraman", dedi.

Oshxona men turgan kameradan o'n metr narida chapda joylashgan, o'ttiztacha odam sig'ardi. Ovqatlanish uchun birinchi bo'lib kichik ofitserlar, praporshiklar, keyin serjant va askarlar kirardi. Yo'lakning quyi tomonida katta ofitserlar kameralari joylashgandi, ular oshxonaga kelmas, ovqatlarini olib borib berardik. Ular turli jinoyat qilgan, sudgacha shu yerda ushlab turilardi. Men to'rt, besh askar bilan desantchilar oshxonasidan non, choy, ovqat olib kelishim va mahbuslarni ovqatlantirishim kerak edi. Qo'l ostimda oltitacha askar bor. Ulgurmasdik, shuning uchun

gohida men ham patnis ko'tarib kameralarga borardim. Bir kuni ikkita ofitser joylashgan kameraga ovqat olib bordim. Ular temir karavotda, toza choyshablarda yotar, kamera tashqaridan qulflanmasdi. Biri menga: "Shimingni ber, yaqinda sudga boraman, sen menikini kiyasan", dedi. Uning shimi yirtiq, anchagina xarob edi. Istamaygina sekin shimimni yecha boshlagandim, sherigi: "Boshqa topamiz, yechma", dedi.

Bir kuni gaupvaxta boshlig'i oshxonaga kirganda unga: "Bitta bo'lsa ham odam bering, ulgurmayapmiz", dedim. Shunda to'g'ridagi kamera eshigini ochib, "Bittang tashqariga chiq", dedi. Kameradan bir askar chiqdi, gruzin ekan. Men yangi yordamchimga: "Patnisdan kameraga ovqat olib borasan", dedim. U bir marta borib kelgandan so'ng ostonaga o'tirib qoldi. Qarasam, yuzi shishib ketgan. U nimadir dedi-da, yonboshga yiqildi, darrov boshliqni chaqirdim. Uni zambilda olib ketishdi, xullas, joni uzilibdi. Keyin bilsam, meni urgan ikkita desant gruzin askarni ham urib, ichini ezib qo'ygan ekan. Nima bo'lganini o'sha kameradagi samarqandlik o'zbek askar aytib bergan edi. Shu voqeadan keyin ikki desantchini bir kishilik alohida kameraga o'tkazishdi. Ertasi kuni ularga ovqat olib borganimda meni tepgan desantchi kechirim so'rab iltimos qildi. "Desantchilar polki oshxonasiga borganda Grisha degan bolaga meni aytasang, "chars" beradi, olib kelgin, iltimos", dedi. Aytganini qildim, Grishadan uchta qalamcha "chars" olib keldim, ammo "chars"ni bermadim. Ularga ovqat olib borishni boshqa askarga tayinladim.

Afg'onida jinoyat qilgan harbiy xizmatchilar "soyuz" qamoqxonalari jo'natilar edi.

Har kuni gaupvaxta boshlig'iga: "Menga javob bering endi, ko'p qolib ketdim-ku", deb aytib yurdim. Nihoyat, kunlar o'tib, polkka qaytdim.

Xullas... xotiralari mo'l. Afsuslanarli, yurakni ezadigan...

Taqdirning beshafqat yo'riqlarida umrining eng go'zal va navqiron davrini o'tkazgan sofdil, g'o'r, mard, urush sinovlarida toblangan safdoshlarimni, Afg'on tuproqlariga qoni to'kilgan marhum do'stlarimni ko'p yodga olaman. Ular haqqiga duo qilaman. Ko'rgan-kechirganlarimiz bugungi avlodga bir hikmat bo'laroq Afg'on urushining achchiq haqiqatlarini haqida xabar berar degan umidda ushbularni yozdim.

Endi sarlavhani nima uchun "2 yil-u 3 oy" deb qo'yganimga kelsak. Biz Turkmaniston cho'lida uch oy karantinda bo'lgandik. Shuni inobatga olganda Afg'onistonda 1 yil-u 7 oy bo'lishimiz kerak edi. Ammo 3 oylik tayyorgarlikni ikki yillik xizmatga qo'shmadilar negadir. Afg'onida yana roppa-rosa 2 yil xizmatda bo'ldik. Bizdan narida tank, BTR, BMP mexanik-haydovchilari, operatorlar, serjantlar tayyorlaydigan harbiy qismlar bor edi. Ularning 6 oylik tayyorgarligi hisobga olinib, Afg'onistonda bir yarim yil xizmat qilardilar.

Shunaqa gaplar. Omonlikda, yaxshi kunlarda ko'rishaylik!

HAR KUNING BO'LSIN NAVRO'ZI!

Yurtimizga yana Navro'zi olam o'z sepini yoymoqda.

Bu yilgi ko'klamning fayz-u tarovati o'zgacha. Zero to'xtovsiz yog'ayotgan bahor yomg'irlari dala-dashtga zeb berib, kuzgi bug'doyzorlarni yashnatmoqda.

Shunday lahzalarda kishining qalbi jo'shib, bamisoli ko'klam toshqinlariday toshadi. Navro'z koinot va tabiat qonunlari, quyoshning hamal burjiga kirishi, kecha va kunduzning tenglashuvi, kunning uzaya borishi, tabiatda jonlanishning boshlanishi bilan bog'liq bo'lgan.

Xalqimiz Navro'zni azal-azaldan yangilanish, bunyodkorlik, ezgulik bayrami sifatida nishonlab kelgan. Navro'z tabiatda uyg'onishning boshlanishi bo'lgani sababli ham u yurtimizda hamisha e'zozlangan. Bahorni kim sevmaydi, uni kim sog'inib kutmaydi? Shu bois bugun ko'ngillarda bahoriy iliqlik, jo'shqinlik hukmron. Buni otabobolarimiz azal-azaldan his etgan. Sumalak, halim, ko'k somsa kabi tansiq taomlarimiz dasturxonlarga tortilib, Navro'zi olam katta tantana bilan nishonlangan. Hamal – amal kirib, tabiat uyg'onishi bilan xalqimiz, avvalo, dehqon boboning ishlariga qut-baraka tilagan. Navro'z sayillarida ko'klam taomlari tayyorlash borasida tanlovlar o'tkaziladi. Shuningdek, sumalak sayli, halim bazmi, darvishona, gul sayillari ham Navro'zni bezaydi. Navro'zdan keyingi tadbirlar dehqonlarga yangi mehnat mavsumi boshlanishidan ham darak beradi. Navro'z tadbirlari "Qo'sh oshi", "Ekin sayli" marosimi – yangi mehnat mavsumi munosabati bilan, urug' qadashning birinchi kuniga bag'ishlangan marosim bilan nihoyalanaadi.

Navro'z bayrami har birimizni homiylikka, muhtojlarga ko'maklashishga, bir-birimizga yaxshilik qilishga da'vat etadi. Zero homiylik, mehr-muruvvat ko'rsatish xalqimizning qon-qoniga singib ketganki, bu ishlarni hech kim biron tama yoki dovrug' qozonish uchun qilmaydi. Bu xayrli yumushlar xolisona, azbaroyi savob uchun qilinadiki, bunday kishilar, shubhasiz, ikki dunyo saodatiga erishadilar.

NAVRO'ZNING KELIB CHIQISH TARIXI VA XALQ AN'ANALARI

Navro'z ko'pchilik Sharq xalqlari tomonidan minglab yillar davomida milliy bayram sifatida keng ko'lamda nishonlab kelinadi. Navro'z haqida turli laparlar, kuy-qo'shiqlar, she'r-u g'azallar, xullas, yozma va og'zaki ijod durdonalarining barcha turlari mavjud. Juda ko'plab adabiyot, tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, biroq uning qachon paydo bo'lgani aniq tarixiy faktlar asosida dalillab berilgan emas. Shu kungacha saqlanib qolgan mif, afsona va rivoyatlar, qo'shiqlar tahliliga suyanib shuni aytish mumkinki, bu an'ana qadim davrlardayoq xalqimiz hayotidan mustahkam o'rin egallagan.

Navro'zning shakllanish davri – eng qadimgi zamonlardan zardushtiylikning paydo bo'lishigacha davom etgan asrlarni o'z ichiga oladi. O'zbek xalqining allomalaridan biri Abu Rayhon Beruniy "Qadimiy xalqlardan qolgan yodgorliklar" kitobida Quyosh yili hisobida yilning birinchi oyi deb sanalgan Farvardin oyi to'g'risida so'zlab: "Bu oyning birinchi kuni Navro'zdir", deydi. Navro'z

yilning birinchi kuni bo'lib, uning forscha nomi ham shu ma'noni anglatadi.

Qadim-qadimdan Navro'z xolis niyatli kishilarning sevimli ayyomi bo'lib kelgan. O'sha kunlarda hatto urush-janjallar to'xtagan, gina-kuduratlar kechirib yuborilgan. Shohlar el ichidan eng munosib kishilarni taqdirlagan, ayrim mahbuslarning gunohidan o'tgan. Navro'z kishilarni tabiatga yaqinlashtirgan, inson va tabiat o'rtasidagi o'zaro uzviy aloqadorlikni aks ettirgan musulmon xalqlarining ajoyib va noyob madaniy-ma'naviy merosidir. Quyosh ayni shu kuni hayotbaxsh nurlarini tik, ya'ni 90 daraja burchak hosil qilib, sayyoramizning qoq beliga – ekvatorga yo'naltiradi. Shu daqiqalarda bahorgi kecha-kunduz tenglashadi va 22-martdan boshlab Quyoshning tik yo'nalgan nuri shimoliy tropik chizig'i tomon harakatlanadi. Bu Navro'zning ilk va qutlug' qadami bo'lib, tabiatning jonlanishi bilan kishilarning xo'jalik faoliyati o'rtasida uyg'unlik namoyon bo'ladi. Jumladan, bobodehqon ona yerga mehr bilan ishlov berishga kirishadi, tabiat o't-o'lanlar, qir-adirlarni gilam singari yashil libosga bo'laydi.

Navro'z har yili ilk bahorda nishonlanib, ming yillardan beri o'z nashidasi bilan kishilar qalbidan joy olgan, xalq sevgan shodiyonadir.

By bayramning sug'orma dehqonchilikka bog'liqligi bor.

Dehqonning ilk marta dalaga chiqishi "Yangi kun" – "Navro'z" deb atalgan. Mehnatni ulug'lashga, uni sevishtirishga, lazzatlanishga, hayot shu mehnat orqasidan shirin ekanini odamlarga tushuntirishda katta ahamiyat kasb etgan.

Navro'zning tarixiy ildizlari miloddan avvalgi ikki minginchi yillarga borib taqaladi. "Avesto"da keltirilishicha, Navro'zning quvonch va shodlik ramziga aylanishi qavm va qabilalar o'rtasida ibtidoiy dunyoqarashlarning paydo bo'lganidan dalolat berib, sarzaminimiz xalqlarining tabiatga, uning yaratuvchilik kuchlariga, shuningdek suv, olov, havo, tuproqqa o'xshash mavjud unsurlariga sig'inish pallasiga to'g'ri keladi. Zotan, ularning olam haqidagi diniy dunyoqarashlari tabiat voqealari hamda turmush tarzining mashaqqatlari asosida qurilgan bo'lib, tabiat qonunlarini ilohiy kuchdan ajrata olmasdilar.

Navro'zning bir necha ming yillar davomida o'zgarib, nishonlanib kelishiga sabab bo'lgan omillardan biri bu tom ma'noda xalq bayrami ekanidir. Qadimiy odatlarga ko'ra, bayram dasturxonida yetti "shin", ya'ni "sh" harfi bilan boshlanadigan yetti xil ne'mat: shakar, sharbat, shinni, sharob, shir (sut), shona (taroq) va shamning bo'lishi shart hisoblangan. Sham zulmat va yovuzlik kushandalar: odamlar ombor, dahliz, oshxona va shunga o'xshash manzillarning barcha go'shalariga sham yoqib, nafaqat zulmatni yo'latmaslikka harakat qilardilar, balki shunday dalillar ham uchraydiki, bahor harorati past kelgan kezlarda dalalarda ulkan va o'chmas gulxanlar yoqib, uning tafti bilan arpa pishig'ini jadallashtirar edilar.

Bahor bayramlari insoniyat vujudga kelishi bilan paydo bo'lgan bayramlardan biri bo'lib, ular odamlarning dunyo bo'ylab tarqalishi natijasida barcha yerlarga yoyilgan va keyinchalik, barcha xalqlarda turli an'analar, har xil shakl va turli nomlar bilan uyushtirilgan. Masalan, yaponlarda – Risson, xitoylarda – Chunpze, slavyan xalqlarida – Maslenitsa, Markaziy Osiyo xalqlarida esa, yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek, Navro'z yoki "yil boshi" deb nom olgan.

Navro'z odatda bozor qoshidagi maydonlarda, shahar chekkalaridagi maxsus sayilgohlarda uyushtirilgan. Bayramning birinchi kuni ertalab, bayram boshlangandan keyin karnay-surnaychi

mutriblar, dorbozlar va polvonlarning chiqishlari, kun o'rtasida musiqachilar, xonandalarning ijrolari, kechki payt esa sayillar, bazmlar uyushtirilgan. Bayram qizigan sayin tomosha va musobaqalar avjga chiqq boshlagan. Ko'pkari, kurash, poyga bayramning ko'rki sanalgan. Shu bilan birga Navro'zda bedana, xo'roz, qo'chqor urishtirish o'yinlari ham o'tkazilgan. Navro'z kunlari eng katta bozorda savdo-sotiqalar tashkil qilingan. O'sha kuni shirin taomlar tayyorlangan. Hovli-joylarni tozalash, ko'kat va gullar ekish, ota-ona, yaqin yor-u do'stlarni, marhumlarning qabrini ziyorat qilish kabi odatlar Navro'zning tarkibiy qismiga aylangan. Navro'z arafasida yoki keyin, ya'ni to mehnat mavsumiga qadar ham bahor bilan bog'liq bo'lgan bir qancha sayillar o'tkazib turilgan. Chunonchi, bu faslning shohona taomi – sumalakka bag'ishlangan sayil ajdodlarimizning eng yaxshi udumlaridan sanalgan.

Navro'z – xalqimizning yaratuvchanlik mehnati bilan bog'liq, orzu-umidlarini kuylagan, uning turmush tarzi, ma'naviyati, milliy ruhini xalq ijodi usuli va uslublari yordamida tarannum etgan, xalqimizning boy milliy san'atini, urf-odatlarini o'zida saqlagan bayramdir. U kishilarni, ayniqsa yoshlarni odamiylikka, do'stlikka, o'zgalarga hamdard bo'lishga, mehribonlikka, mehr-oqibatli bo'lishga undaydi.

URF-ODATLAR

Navro'z kuni tug'ilgan bolaning ismini Navro'z qo'yishgan. Navro'z kuni odamlar ota-onasi, yaqin kishilari, yigitlar unashilgan mahbubalari bilan diydorlashgan. Orasidan gap qochgan odamlarni, urishgan er-xotinlarni el og'alari Navro'z kuni yarashtirib qo'ygan.

Navro'zda atrof-muhit orastalanadi, ariq-zovurlar tozalanadi, hovli-bog'lar tartibga keltiriladi. Ko'chalar, maydonlar, hovlilar tozalanadi. Navro'z dasturxoniga 7 xil daraxt bargidan namuna keltirib qo'yiladi. Ular: majnunlot, zaytun, behi, anor, bodom, pista, yong'oqlar. Shular qatorida qatiq, sut, pishloq, tuxum, baliq va yonib turgan shamlar ham qo'yilgan. Sumalak tagiga olmasligi uchun qozonga yetti yoki o'n uch dona tosh tashlab qo'yiladi.

Navro'z kuni bo'y yetgan qizlar bir joyga to'planib, chiroyli gulchambarlar yasaydi. Buloqdan ko'zalarga suv olib kelib, ichiga uzuk, sirg'a, tanga tashlaganlar. Keyin qo'shiq, laparlar ostida suvdan chiqarib olingan nishonlar baxt ramzi deb hisoblangan.

Bayram kuni odamlarning bir-birlariga shakar va shirinliklar hadya qilishi (*hayotingiz shirin bo'lsin degan ma'noda*), gullar taqdim qilishi (*go'zal bo'ling ma'nosida*), bir-birlariga suv sepihlari (*bu yil suv ko'p bo'lsin, mo'l hosil bo'lsin ma'nosida*) kabi va boshqa bir qator odatlar keng tarqalgan.

Navro'z kuni shirinliklar yeyish eng muhim udumlardan biri bo'lgan. Navro'z tongi otganda biron gap gapirishdan oldin uch qoshiq asal yalab, uch bo'lak (*xushbo'y*) mum tutsa, ko'p kasallarga shifo bo'ladi. Dasturxoniga qo'yiladigan yana bir narsa bu katta idishga suv to'ldirib, unga ko'k barg (*ko'kat*) solib qo'yishdir. Bu odat yangi yil suvga va hosilga mo'l bo'lsin degan ma'noni bildiradi.

Navro'z biz uchun o'zaro bahor va uyg'onish, yasharish va yangilanish, mehnat va bunyodkorlik fasli, mehr-oqibat, qadr-qimmat, xayr-u saxovat va o'zlikni anglash ramzidir.

Mudofaa vazirligi Tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar bosh boshqarmasi bo'lim boshlig'i podpolkovnik Jahongir QALANDAROV tayyorladi.

ILM ILA VATANNI QO'RIQLAR

Bugun so'z ochayotganimiz podpolkovnik Odiljon Maxsudov ham ana shunday ilm yo'liga bel bog'laganlardan. U 1984-yili Toshkent viloyatining Chinoz tumanida tavallud topgan.

– Ilk bor egnimga harbiy libosni 1999-yilda Toshkent shahridagi

o'quvchilarni harbiy kasblarga yo'naltiruvchi Respublika litseyi, hozirgi "Temurbeklar maktabi"da kiyganman, – deydi u. – Shundan so'ng yoshlikdagi havas chinakam maqsadga aylandi. O'z kelajagimni aynan Vatan himoyachisidek sharafli kasbga bag'ishlash istagi paydo bo'ldi. Ayni shu kezlarda bizga saboq bergan ustozlarimga havas qilardim. Lekin vaqti kelib men ham shunday yoshlarga ilm berish darajasiga yetaman, deb o'ylamaganman.

"Boshi bilan sho'ng'ib kirmasa har dam, suv ostidan durni toparmi odam?" deya yozgan edi Abdurahmon Jomiy. Darhaqiqat, inson tug'ilib kamol topar ekan, qay bir sohani tanlamasin, mana shu kasb-korga bor mehr-u matonafini bersagina, yuksak qadr topadi. Buning ortidan el orasida hurmatga sazovor bo'ladi. Tanlagan kasbiga mehr qo'ymas ekan, qilgan ishining yaxshi chiqishiga harchand urinib zeb bermasin, bo'z ko'ylakka zar tugma qadagan kabi ko'rinib qolaveradi.

Harbiy xizmatchi bo'lish ishtiyoqi uni Samarqand oliy harbiy avtomobil qo'mondonlik-muhandislik bilim yurtiga boshladi. Artilleriya taktik qo'mondonligi mutaxassisligi bo'yicha saboq olgan Odiljon Maxsudov u yerni 2005-yili imtiyozli diplom bilan tamomlaydi.

2011-yili Qurolli Kuchlar akademiyasining qo'mondonlik tarkibi ofitserlarini tayyorlash va malakasini

oshirish oliy kursini, 2015-yili esa akademiyaning "Qo'mondonlik-shtab artilleriya bo'linmalari" mutaxassisligini tamomlaydi. Jizzax, Farg'ona, Qashqadaryo, Surxondaryodagi harbiy qismlarda xizmat faoliyatini olib boradi.

Amaliy va nazariy bilimlarini yanada mustahkamlagan podpolkovnik Odiljon Maxsudov 2017-yildan boshlab Qurolli Kuchlar akademiyasining Harbiy san'at kafedrasida katta o'qituvchi sifatida kursantlarga saboq berishni boshlaydi.

Yillar davomida to'plangan ilmiy izlanishlari asosida bir qator o'quv-uslubiy qo'llanma, ilmiy maqola, o'quv qo'llanma va darsliklar ishlab chiqdi. 2019-yili chop etilgan hammualliflikdagi "Umumqo'shin brigada jangida artilleriyaning jangovar qo'llanishi", 2020-yili "Harbiy okrug qo'shinlari operatsiyalarida artilleriyaning jangovar qo'llanishi", 2021-yili "Artilleriya o't ochilishini boshqarish" kabi darsliklar shular jumlasidan.

"Mudofaa jangida brigada artilleriya boshlig'ining ishi" o'quv-uslubiy qo'llanmasi, "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining quruqlikdagi qo'shinlari artilleriyaning mo'ljallanishi, tashkiliy-shtat tuzilmasi

va jangovar imkoniyatlari", "Jang va operatsiyalarda artilleriyaning jangovar qo'llanishi" kabi bir nechta o'quv qo'llanmalarni yaratdi.

– Inson mehnat qilar ekan, qayerda bo'lmasin qadr topadi, – deydi podpolkovnik Odiljon Maxsudov. – Mening ham kamtarona mehnatlarimga alohida e'tibor ko'rsatildi. 2010-yili "Shuhrat" medali va bir qator esdalik nishonlar bilan taqdirlandim. Bular menga yanada katta mas'uliyat yukladi. Bo'lg'usi Vatan himoyachilarining bilim va ko'nikmalarini oshirish, ularning kelgusi faoliyatida nafi tegadigan bilim va tajribaga ega bo'lishlari uchun bor salohiyatimni ishga solishga undadi.

O'tgan 2023-yil ham qahramonimiz uchun yodda qolarli bo'ldi. Mudofaa vazirligi oliy harbiy ta'lim muassasalari o'rtasida o'tkaziladigan an'anaviy "Eng ilg'or o'qituvchi" tanlovining Qurolli Kuchlar akademiyasi bosqichida faxrli 1-o'rinni egalladi. Jami 4 ta shartdan iborat bo'lgan mazkur tanlovning amaliy va nazariy mezonlarida yuqori ball to'plab, yakuniy respublika bosqichida faxrli 2-o'rin sohibiga aylandi.

Ilm – bebaho boylik, uni egallash oson ish emas. Xalqimiz ilm olishni igma bilan quduq qazishga o'xshatadi. Ilm o'rgatish esa ikki barobar zahmatliroq. Qiyoslaydigan bo'lsak, tun-u kun, issig'-u sovuq haroratda Vatanni himoya qilayotgan o'g'lonlar mashaqqatiga ortiqcha baho shart emas. Ayni shu himoyachilarga zarur bilimlarni berish orqali esa Vatan himoyasiga bir necha barobar ortiq hissa qo'shiladi...

Ro'ziqul OCHILOV,
"Vatanparvar"

Ma'rifat

MILLIY MA'NAVIYATIMIZ SHAMCHIROQLARI

Tariximizda yunon, arab, mo'g'ul, eron va rus bosqinchilari xalqimizning ko'p og'ir kunlariga, ochlik, jabr-zulmlarga sababchi bo'lgan. Har qanday bosqinchilik va qirg'inni xalqimiz har safar o'zining yuksak matonati, sabr-toqati va irodasi bilan yengib o'tgan.

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy tushkunliklarni yengib o'tgan xalqimiz yana o'zining qaddini rostlab, taraqqiyot sari dadil odim tashlagan. Bunda XIX asr oxiri XX asrning boshlaridagi jadidchilik harakatining umumxalq ma'naviyatini ko'tarishdagi o'rni beqiyosdir. 1900-yildan boshlab Obidov, Abdulla Avloniy, Munavvarqori Abdurashidxonov va Bektemirov muharrirligida O'rta Osiyoda "Taraqqiy", "Xurshid", "Shuhrat", "Osiyo", "Samarqand", "Sadoyi Turkiston", "Sadoyi Farg'ona", "El bayrog'i", "Kengash", "Turon" va "Oyna" kabi gazeta va jurnallar dunyo yuzini ko'rdi. Gazetalar Markaziy Osiyo ziyolilari uchun chin ma'nodagi kashfiyot edi, ularda nafaqat boshqa davlatlar taraqqiyoti, shuningdek yangi usul maktablarining ahamiyati xususida axborot berilgan, turkiy xalqlar siyosiy emas, ma'naviy jihatdan birlashishga chaqirilgan.

Jadidlarning nashrlari xalqni yangi davr boshlangani bilan tanishtirar ekan, o'zligini anglab, uyushishga chaqirardi. O'lka moddiy va ma'naviy

boyliklari talanayotganini oshkor qildi. Cho'lpon she'rlari va maqolalarida mustamlakachilarning asl qiyofalarini ochib tashladi. Lekin bu uzoqqa cho'zilmadi. 1918–1919-yillarga kelib Sovet hokimiyati davlatga qarshi chaqiriqlardan, e'tirozlardan qutulish, xalq ongini rivojlantiruvchi ma'lumotlardan to'sish payiga tushdi va oxir-oqibatda gazetalar yopildi.

Turkistonda jadidchilik harakati uch sohada faoliyat olib borgan. Bular – maorif (*yangicha maktablar ochish, ta'lim usulini yangilash*), san'at (*badiiy adabiyot, teatr*) va matbuot.

Jadidchilar harakati odamlarning ongiga o'ziga xos o'zgarish kiritdi. Jamiyatni o'zgartirish konsepsiyasini yaratdi va u barcha masalalarni o'z ichiga qamrab oldi, desak bo'ladi. Jadidlar umummilliy ma'rifatni ko'tarish, milliy ongni rivojlantirish, milliy birlikka erishish va ularni amalga oshirish orqali mustaqillikka erishish kabi g'oyalari bilan milliy ma'naviyatimiz rivojiga munosib hissalarini qo'shgan.

Mana shu borada hayotimizda tatbiq qilinayotgan milliy istiqlol mafkurasi xalqimizning asrlar davomida shakllangan yuksak ma'naviy, an'anaviy udumlari, ulug' bobokalonlarimizning o'lmas merosidan oziqlanadi va uning uzviy qismi sifatida milliy ma'naviyatimiz rivojlanishida muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Polkovnik Zohid YUNUSOV,
Qurolli Kuchlar akademiyasi
katta o'qituvchisi, dotsent

Farzand tarbiyasiga psixologik yondashuv usullari

“Har sohada o‘shish shiddati inson ruhiyatini ham qamrab olmoqda. Shu sababli aytish joizki, bundan taxminan 10 yilcha muqaddam insonlar orasida psixolog mutaxassislarga nisbatan qarashlar ancha jo‘n edi. Biroq bugungi kunga kelib psixologlarga bo‘lgan talab va murojaatlar tobora oshib bormoqda.

Kattalar tomonidan o‘z bolalarining ichki ruhiy holatini tushunishga intilishlari va bu boradagi murojaatlari albatta biz uchun quvonarli holatdir. Ammo oilalardagi nosog‘lom psixologik muhit, hozirgi davr bolalarida kuzatiluvchi agressivlik, negativlik, ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik kabi holatlar hamda ota-ona va farzand o‘rtasidagi kelishmovchiliklar kishi ko‘nglini g‘ash qiladi.

Xo‘sh, nega ota-onalarimiz o‘z farzandlarining ichki ruhiy holatini, ularning aynan nima istayotganini va asl muammo nimada

ekanini anglay olmayapti? Nega ko‘pchilik yoshlarimiz o‘zlariga berilgan imkoniyatlardan samarali foydalanib, katta maqsadlar bilan oldinga harakat qilayotgan bir vaqtda ularning ayrim tengqurlari esa hayotda maqsadsiz, ko‘p vaqtlarini mobil vositalari-yu ijtimoiy tarmoqlarda o‘zlariga tanish va notanish kimsalar bilan suhbatda, ko‘cha-ko‘yda behuda sarflamoqda?

Ushbu maqolani yozishimdan maqsad, jamiyatimizning boshlang‘ich bo‘g‘ini bo‘lmish – oila, ya‘ni ota-onalar va ularning farzandlariga amaliy

psixologik yordam ko‘rsatish hamda yuqoridagi savollarga javob berish orqali ular o‘rtasidagi munosabatlarni yaxshilash, oilalarda sog‘lom psixologik muhitni shakllantirishdan iboratdir.

Ilk farzandingizni qo‘lingizga olganingiz va qalbingiz qanchalik entikib, quvonchga to‘lganini eslang. Yoqimli lahzalar, to‘g‘rimi?! Vaqt o‘tdi. Kichkintoyingiz 2-3 yoshga yetdi. Ayni shu yoshlardan boshlab farzandingiz borliqni siz orqali tanib, o‘rgana boshlaydi. U sinchkovlik bilan zingir hayotga, insonlarga munosabatingizni, barcha xatti-harakatlaringizni, turli xil vaziyatlarda o‘zingizni qanday tutishingizni, ichki ruhiy holatingizni, ya‘ni baxtlimisiz yoki baxtsizmisiz, xotirjammisiz yoki asabiymisiz, sizdagi shu kabi emotsional holatlarni o‘rganadi va o‘z ongida aks ettiradi. Ayni shu yoshda uning ichki “men”i shakllanadi. Ya‘ni sizdagi ustuvor bo‘lgan ijobiy yoki salbiy xislatlarni o‘zida aks ettirgan kichik bir “shaxs” o‘sayotganini bildiradi. Shu bilan birga har bir bolada ichki “psixologik radar” ham mavjud. Bu orqali go‘dak yaqinlari o‘rtasidagi kelishmovchiliklarni, oiladagi keskin ziddiyatli holatlarni his qiladi.

Psixologlar tomonidan shu narsa aniqlanganki, bola 14 yoshga qadar onasi bilan bitta “psixologik kindik” orqali bog‘langan bo‘ladi. Bundan kelib chiqib aytish mumkinki, agar farzandingiz notinchlik, zo‘ravonlik, o‘ziga nisbatan doimiy kuchli nazorat va tanqid yoki aksincha unga nisbatan e‘tiborsizlik bo‘lgan muhitda ulg‘aysa, bu uning kelajagiga salbiy ta‘sir etadi. Afsuski, bu isbotlangan. Bunday bolalarda qo‘rquv, o‘ziga nisbatan ishonchsizlik hamda agressivlik darajasi yuqori bo‘ladi.

Imkon qadar bolalar oldida muammolaringizni hal qilmang. Kuningizning ma‘lum vaqtini ular uchun ajrating. Unutmang, bola hamisha samimiy suhbatdoshga ehtiyoj sezadi. Bolani tergash, unga

ovoz tonini ko‘tarib gapirish masalaga yechim emas. Yoki aksincha hamisha ham uni himoya qilishga urinmang. Bu bilan uning zaifligini oshirasiz xolos. Shunchaki, bee‘tibor bo‘lmang. Bir so‘z bilan aytganda, bolaning ijobiy yoki salbiy xarakter sifatlarining shakllanishi oiladagi psixologik muhitga bog‘liq.

Bugungi fan-texnika jadal rivojlanayotgan, ijtimoiy ta‘sir ko‘lami yuqori bo‘lgan zamonda ota-onalarimizning ma‘lum bir psixologik bilimlarga ega bo‘lishlari foydadan xoli bo‘lmaydi. Ayni shu masalada ota-onalarga farzand tarbiyasida, ular bilan o‘zaro muloqotda zaruriy bo‘lgan psixologik ma‘lumotlar bilan tanishib chiqsak. Dastlab psixologiyada asosiy o‘rinda turuvchi “temperament” tushunchasining mohiyati, uning farzand tarbiyasi va rivojida o‘rni haqida to‘xtalsak. Ko‘pchilik ota-onalarimiz bola tarbiyasini uning temperamentiga bog‘liq tarzda olib borish kerakligini bilmaydi. Muammo ham aynan shunda. Temperament boladagi o‘zgarish tug‘ma sifatlar majmu‘ bo‘lib, bolaning nerv sistemasi xususiyatlari bilan bog‘liq bo‘ladi. Temperamentning to‘rt turi mavjud. Bular sangvinik, xolerik, melanxolik va flegmatikdir. Bularning mohiyatini anglashingiz uchun oddiy misol keltiraman. Masalan, ayrim bolalar quvnoq, boshqa birlari esa g‘amgin va bosiq. Biri onasidan dakki eshitsa, kulib o‘yinni davom ettiradi, ikkinchisi yig‘lash bilan javob qaytaradi.

Quvnoq, faol, kirishimli bolalarni sangvinik turga kiritish mumkin. Xoleriklar esa faol, nutqi ravon, shu bilan serjahl va sabrsiz bo‘ladi. O‘ta ta‘sirchan, tez toliquvchan, yangi sharoitlarga moslashuvi qiyin, arazchi bolalarni melanxoliklar deyish mumkin. Flegmatik turdagilar esa sabrli, vazmin, matonatli, biroq nutqi va harakatlari sust va his-tuyg‘ulari kam o‘zgaruvchan kishilardir. Demak, bola temperamentidan kelib chiqib, ular bilan

qanday muomalaga kirishish ma‘qulligi haqida psixologik nuqtayi nazardan to‘xtaladigan bo‘lsak, sangviniklarga ortiqcha maqtov shart emas. Faqat yuqori ishonch bildirsangiz bas. Qolganini o‘zlari uddalaydilar. Xolerik turdagi bolalarga g‘azab va agressivni ko‘rsatmagan yaxshi. G‘amxo‘rlikni ham oshirib yubormang. Yaxshisi, mustaqil bo‘lishiga imkon bering. Muloqot vaqtida sekin va ohista gapiring.

Ayrim ota-onalar maktabda qoniqarsiz baho olgani uchun farzandini koyiydi. Biz ko‘p duch keladigan oddiy holatlardan yana biri mehmon oldida dasturxon shirinlik olgan bolani yaqinlari begonalar oldida uyaltiradi. Biroq melanxoliklarga nisbatan bunday yo‘l tutmagan ma‘qul. Yuqorida ta‘kidlaganimizdek, ular o‘ta ta‘sirchan bo‘ladi. Yaxshisi, boshqalar oldida ularning ijobiy tomonlari va yutuqlarini maqtang. O‘shanda siz kutgan natija bo‘ladi.

Flegmatik bolalar haqida to‘xtaladigan bo‘lsak, ular xoleriklar singari faol emas. Shu sababli ulardagi passivlikni yumshatish uchun ularni tez-tez taqdirlab turganingiz nur ustiga nurdir. Shuni ham alohida ta‘kidlab o‘tish kerakki, bir shaxsda temperamentning to‘rt turi ham mavjud bo‘lishi mumkin. Ammo ulardan faqatgina biri ustuvorlik qiladi. Farzandim o‘ta injiq, qaysar, sho‘x yoki jamoaga tez qo‘shila olmaydi, degan fikrlaringizga bog‘lanib qolmang.

Unutmang, ba‘zi salbiy xislatlarni sog‘lom oilaviy muhit orqali ijobiy tomonga o‘zgartirish mumkin. Agar siz farzandingizning rivojlanishi uchun kerakli yordamni bera olsangiz, jamiyatning sog‘lom bir a‘zosi tayyorlayotgan bo‘lasiz. Bu bilan nafaqat jamiyatimiz rivojiga, balki kelajak avlodlarimizda turli xil nevroitik kasalliklarning ham oldini olishga ko‘mak bergan bo‘lasiz.

Muhriddin QOBILOV,
Toshkent harbiy okrugi
harbiy qism komandirining
yordamchisi – harbiy
psixolog

Ochiq eshiklar kuni

YOSHLAR SAYLI

Harbiy prokuratura va kuch tuzilmalari hamkorligida Jizzax viloyatidagi harbiy qismlarning birida ochiq eshiklar kuni o‘tkazildi.

Umumta‘lim maktablarining 300 dan ortiq o‘quvchi va mahallalar yoshlari qamrab olingan tadbirda Bosh prokuror o‘rinbosari – O‘zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori B. Kudratxodjayev hamda Markaziy harbiy okrug qo‘shinlari qo‘mondoni polkovnik F. Ziyabayev ishtirok etdi.

Harbiylarning chiqishlari, turli sport musobaqalari yoshlarga mardonavorlik va shijoat bag‘ishladi. Bellashuvlarda g‘olib bo‘lganlar munosib taqdirlandi.

Shuningdek, jarayonda xohlovchilar uchun tibbiy maslahat berish va ularni tibbiy ko‘rikdan o‘tkazish maqsadida malakali mutaxassislar faoliyat ko‘rsatdi. O‘quvchi-yoshlarning harbiy akalari bilan samimiy suhbatlari bayramona dasturxon atrofida yanada qizg‘in tus oldi.

Tadbirdan so‘ng harbiy qismdagi mavjud sharoitlar o‘rganildi.

Adliya podpolkovnigi Otabek XAYDAROV,
Jizzax harbiy prokurori

Oliy ta'lim muassasalarida matematik modellashtirishning o'рни

Axborot texnologiyalariga asoslangan zamonaviy innovatsion ishlab chiqarish, yuqori intellektual salohiyat va kasbiy malakaga ega bo'lgan tegishli ishchi kuchini talab qiladi. Oliy ta'limning sifati va raqobatbardoshligi respublikaning barqaror rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ta'limni modernizatsiya qilish uning fundamental, kasbiy va amaliy yo'nalganligini ta'minlashni talab etadi. Faqat shundagina jamiyatda sodir bo'layotgan ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy jarayonlarni hisobga olgan holda, ishlab chiqarish, fan va madaniyat sohasidagi masalalarga o'z vaqtida yechim topiladi.

Ta'lim inson ijtimoiylashuvining muhim tarkibiy qismi hisoblanib, hayotning har qanday bosqichida zarur darajada chuqurlashtirilgan sifatlari ta'lim olishga erishish fuqarolarning eng muhim qadriyatlaridan biridir.

Ushbu talab ta'limning barcha sohalariga, shu jumladan pedagogik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarni matematik tayyorgarligiga nisbatan ham qo'llaniladi. Uchinchi avlod oliy kasb ta'limi standartlari bo'lg'usi o'qituvchida nafaqat matematik bilimlarni tavsiflash, balki kasbiy muammolarni hal qilishda matematik bilim, ko'nikma va tajribadan foydalanish qobiliyatining shaxs tavsifi bilan integratsiyalanishini ifodalaydi.

Bo'lajak o'qituvchi o'tadigan fanining mazmunini to'liq o'zlashtirishi kerak, faqat shundagina talabalarga ushbu fanni o'qitishda berilgan vazifani uddalay oladi. Oliy ta'lim muassasalaridagi fanlar bo'lajak o'qituvchiga fundamental matematik bilimlarni berishi asosiy vazifasi hisoblanadi. Shuningdek, talabalar bilimga bo'lgan qiziqishini rivojlantirish, umumiy intellektual darajasini oshirish, nazariy tafakkur va ijodkorlikni rivojlantirish kabi bilish funksiyalarini amalga oshirishi kerak.

Bu ayniqsa zamonaviy ta'lim uchun juda muhimdir, chunki bo'lajak o'qituvchilar nafaqat mavjud ilmiy usullarga ega bo'lishlari, balki o'z o'quvchilariga ham o'rgata olishlari kerak.

Hozirgi vaqtda fan va jamiyat taraqqiyotida modellashtirish usuli ilmiy bilish usuli sifatida katta rol o'ynaydi. Modellashtirish deganda biz haqiqiy obyektning eng muhim xususiyatlarini saqlab qolgan holda, uning nusxasini

(modeli) yaratish va o'rganishni nazarda tutamiz. Modellashtirish uzoq vaqt davomida mavjud bo'lib kelgan va uning rivojlanish bosqichi zamirida doimo o'quv jarayoni hamrohlik qiladi.

Modellashtirish usuli mohiyatiga ko'ra, har qanday ilmiy tadqiqot usuliga asoslanadi. Matematik modellashtirish bu – ideal ilmiy belgilar bilan modellashtirish bo'lib, unda u yoki bu matematik usullar yordamida matematika tilida ifodalangan obyekt tavsiflanadi.

Hozirgi kunda bu ilmiy tadqiqotning eng samarali va eng ko'p ishlatiladigan usullaridan biri hisoblanadi. Bu "matematik dunyo" tuzilmalari bilan "eksperimental dunyo"ni muvaffaqiyatli tahlil qilish mumkinligi bilan izohlanadi. Birinchi tuzilma ideal-mavhum bo'lib, ikkinchi tuzilmaning umumlashtirilgan va mantiqan yanada mukammal tasviri hisoblanadi.

Matematik modellashtirish deganda haqiqiy obyektning muvofiqashtirish jarayoni orqali ma'lum bir matematik obyektga to'g'ri keladigan matematik modeli tushuniladi va bu modelni tadqiq qilish orqali haqiqiy obyektning tavsifi olinadi. Matematik modelning turi haqiqiy obyektning xususiyatiga, tadqiq qilish masalalariga, muammoni hal etish vazifalari va ishonchililigiga bog'liq bo'ladi. Matematik model bu – obyektning ekvivalenti bo'lib, uning matematik shakldagi eng muhim xususiyatlarini qonunlarda aks ettiriladi. Uning tarkibiy qismlari o'zaro aloqador va unga bo'ysunadi. Odatda matematik modelda modellashtirilayotgan obyektning tuzilishi aks ettirilib, unda obyekt tarkibiy qismlarining tadqiqot xususiyatlarini va o'zaro bog'liqligi ifodalanadi.

Yuqoridagilardan shu ma'lumki, matematik modellashtirish faoliyati ancha murakkab va ko'p qirrali bo'lib, ta'riflarning hech biri uni to'liq aks ettira olmaydi. Matematik modellar ilmiy bilimlarning yaxlitligini namoyish etadi. Hozirgi bosqichda ular fanning umumiy tili bo'lib, tabiat, jamiyat va ongda sodir bo'layotgan hodisalarning mohiyatini chuqurroq anglashga imkon beradi.

Bilimni matematiklashtirish jarayoni dastlab mexanika, fizikada boshlangan bo'lsa, bugungi kunda deyarli barcha tabiiy va ko'plab gumanitar fanlarni qamrab oladi. O'qitish usuli sifatida modellashtirish nisbatan yaqinda tan olina boshlandi. N.Amosov, A. Kochergina, N. Salmiina, L. Fridma va boshqa ko'plab olimlarning psixologik tadqiqotlari shunga bag'ishlangan. Ularning ishlari o'qitishda modellashtirishni qo'llash: aqliy faoliyatni faollashtirish, ilmiy va nazariy tafakkurni shakllantirish, bilimlarni o'zlashtirish samaradorligini oshirish, ongli ravishda o'rganish tamoyillariga rioya qilish, nazariya va amaliyotning bir butunligi kabi bir qator pedagogik vazifalarni hal etishga yordam beradi.

Yuqorida aytilganlardan ko'rinib turibdiki, matematik modellashtirishni o'rganish bilan bog'liq masalalar doimo pedagoglar, psixolog va sotsiologlar diqqat markazida bo'lib kelgan, ammo bizning fikrimizcha, ularning barcha tamoyillari teng darajada o'rganilmagan. Qilingan ishlar asosan matematika va fizika mutaxassisliklari talabalariga matematik modellashtirishni o'qitish masalalariga bag'ishlangan.

Mualliflar o'z oldiga bo'lajak o'qituvchining kelajakdagi kasbiy faoliyati davomida maktab o'quvchilariga matematik modellashtirish elementlarini o'qitish usuli bo'yicha masalalarni maqsad qilib bo'ymagan. Shu bilan birgalikda muammoning matematik modellashtirish fani doirasida, nazariy va amaliy uyg'unlikda, pedagogik xususiyatdagi doktorlik dissertatsiya tadqiqotlari hali yetarli darajada olib borilmaganini alohida ta'kidlash lozim.

Pedagogik ta'lim bakalavrlari oliy ta'lim davlat ta'lim standartlari nazarda tutgan muammoni matematik tilga o'girish, matematik apparatdan foydalanib, natijalarni sharhli holga keltirish, ya'ni matematik modellashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish talabiga javob bermaydi. Bundan tashqari, talaba matematik usullarni kasbiy sohada, o'zining ilmiy tadqiqot va ijodiy faoliyatida qo'llashga tayyor bo'lishi kerak.

Shunday qilib, modellashtirish usuli matematika fanlarida keng qo'llanilishiga qaramasdan, ko'pincha

yetarli samaradorlikda foydalanilmaydi. Bu esa o'quv jarayonida ushbu usulni qo'llashning barcha xilma-xilligini ochib berishga imkon bermaydi. Modellashtirish usullari bo'yicha bugungi kunda mavjud bo'lgan uslublar bo'lajak o'qituvchilarning kasbi uchun zarur bo'lgan bilim darajasi va mahoratini ta'minlash uchun yetarli emas. Bu, o'z navbatida, o'qituvchilarning matematik bilimlari sifatiga ta'sir qiladi.

Ular matematika haqida hodisa va jarayonlarni modellashtirish vositasi sifatida fan va texnologiyalarning universal tili ekani bo'yicha dastlabki g'oya va usullari bo'yicha tasavvurga ega bo'lishlari kerak. Kasbiy faoliyatda o'quv-tarbiya masalalarini samarali hal qilish uchun ham nazariy, ham metodologik bilim, ko'nikma va malakalarni, matematik modellashtirish g'oyalarini bo'lg'usi o'qituvchi o'z kasbiy, ilmiy va ijodiy faoliyatida qo'llashi muhimdir.

Xulosa o'rnida ta'kidlash mumkinki, kelajakda boshlang'ich maktab o'qituvchilari va matematikada ko'rsatilgan muammolarning ahamiyati va ularni hal qilish zarurligi matematik modellashtirish usuliy o'qitish tizimini yaratish dolzarb ekanini ko'rsatadi.

Tadqiqotchilar talabalar bilimlari formal va fragmentligi, o'rganilayotgan ilmiy dalillar o'rtasida bog'liqlik yo'qligi kabi kamchiliklarni qayd etadi. Bu, birinchi navbatda, matematik fanlar tarkibining xususiyatlarini izohlanadi. Ularga aksariyat deduktiv tarzda tuzilgan alohida bir umumiy nazariyani o'qitishga qaratiladi.

Bunday holda o'qituvchi alohida ilmiy dalillarni (ta'riflar, teoremlar) misol keltiradi va talaba ularning mohiyatini o'rganmasdan dalillar, yechim usullarini eslab qoladi. Natijada fanning bazislik funksiyalari amalga oshmaydi. Talaba bilimi formal va fragment bilan xarakterlanib, bu zamonaviy o'qituvchi uchun nomaqbul hisoblanadi. Haqiqiy bilim, bilish funksiyani bajara oladigan yaxlit fan bilan bog'liqdir.

Bundan tashqari, matematik modellashtirish yuzaga keladigan masalalar va ularning yechimlari ko'rsatishga, bir sohada yuz bergan hodisaning boshqa sohalarining rivojlanishiga qanday ta'sir qilishini, ya'ni o'rganilayotgan fanlarning fanlararo aloqalarini ochib berishga imkon beradi.

Sadoqat TURATOSHEVA,
Qurolli Kuchlar Harbiy
meros va zamonaviy
tadqiqotlar instituti markazi
katta ilmiy xodimi

Talabalar bahori

Surxondaryoda yoshlar festivali

Surxondaryo viloyatida yoshlarning bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazish, tashabbuskor hamda iste'dodlarni aniqlash, ularning o'z iqtidorlarini namoyon etishiga imkoniyat yaratish, barkamol avlodning ilm-fan, ijodga bo'lgan qiziqishini oshirish, talabalar jamiyatda munosib o'rin topishlariga ko'maklashish maqsadida "Talabalar bahori" festivali bo'lib o'tdi.

Termiz shahrida o'tkazilgan festival "Surxondaryo tajribasi" misolida tashkil etildi. Talabalarning ommaviy yugurish marafoni bilan boshlangan festival ommaviy velomarafon, minifutbol, kurash, kamondan o'q otish, badiiy gimnastika, stol tennisi, shaxmat, armrestling, tosh ko'tarish, arqon tortish, kuch sinash va milliy sport musobaqalari, "QVZ", "Zakovat" intellektual o'yini, "Baxshichilik", "Chanqovuz" va "Sibizg'a" tanlovlari, "Sog'lom hayot uchun 5 000 qadam" yurish marafoni, milliy taomlar tayyorlash musobaqasi hamda "Har bir yoshga bir nihol", "Muzeylar yoshlar nigohida" kabi tadbirlar bilan davom etdi.

Poytaxtdan tashrif buyurgan taniqli xonandalar, viloyatning iste'dodli san'atkorlari ishtirokida gala-konsert ham bo'lib o'tdi. Unda viloyat hokimi Ulug'bek Qosimov, Yoshlar ittifoqi markaziy kengashi raisi, sektor rahbarlari va mutasaddilar, harbiy xizmatchilar hamda mingga yaqin talaba-yosh ishtirok etdi.

– Talabalik bu – umrning beg'ubor fasli, katta hayot sari qadam qo'yish ostonasi, ulkan orzu-umidlar davri ekanini alohida e'tirof etgan holda barchangizni bugungi "Talabalar bahori" festivali bilan chin yurakdan muborakbod etaman, – dedi voha yoshlarini festival bilan qutlagan viloyat hokimi Ulug'bek Qosimov.

Festival doirasida o'tkazilgan musobaqalar, tanlov va o'yinlar g'oliblariga sovg'alar hamda pul mukofotlari topshirildi.

Jamshid NAZAROV,
Termiz davlat universiteti
O'zbek filologiyasi fakulteti tyutori

Eshkak eshish

SHOHSUPA

(xabarlar)

8 QIT'A CHEMPIONATIDAN
8 TA MEDAL

Tailandda slalomda eshkak eshish bo'yicha Osiyo chempionati bo'lib o'tdi. Unda ishtirok etgan O'zbekiston terma jamoasi 3 ta oltin, 3 ta kumush va 2 ta bronza medalni qo'lga kiritdi. Tarkibidan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakillari ham o'rin olgan baydarka va kano bo'yicha O'zbekiston terma jamoasi a'zolari esa "Parij - 2024" yozgi Olimpiya o'yinlari yo'llanmalari taqdim etiladigan nufuzli musobaqalar oldidan navbatdagi o'quv-mashg'ulot yig'inini Toshkent dengizida o'tkazmoqda.

Eshkak eshish bo'yicha sportchilarimiz uchun o'tgan yilgi mavsum ancha samarali bo'lgan, xususan Xanchjoudagi XIX Osiyo o'yinlarida akademik eshkak eshish ustalarimiz 2 ta oltin, 4 ta kumush va bitta bronza, baydarka va kanochilarimiz bitta oltin, 2 ta kumush va 3 ta bronza medalni qo'lga kiritgan, yildan yilga mahoratlarini toblanib borayotgan slalomda eshkak eshuvchilarimiz esa delegatsiyamiz hisobiga bitta kumush medalni keltirgan edi. Ushbu muvaffaqiyatlarga erishishda Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakillarining ulushi katta bo'lgandi.

Asosiy tarkibi MVSM vakillaridan iborat bo'lgan baydarka va kanoeda eshkak eshish bo'yicha O'zbekiston milliy terma jamoasi shu kunlarda "Parij - 2024" yozgi Olimpiya o'yinlarining yo'llanmalarini taqdim etadigan nufuzli musobaqalarga puxta hozirlik ko'rmoqda. Baydarka va kanochilarimiz 2023-yilning dekabr oyidan beri bir necha bosqichdan iborat uzluksiz mashg'ulotlarni turli mamlakatlarda olib bordi. Xususan, fevral oyida Turkiyaning Belek shahrida xalqaro o'quv-mashg'ulot yig'inini o'tkazib qaytgan sportchilarimiz shu kunlarda Toshkent dengizida o'z mahoratlarini oshirmoqda.

Mashg'ulotlarga Bolgariya va Vengriya davlatidan kelgan tajribali murabbiylar ham jalb etilgan. Zotan, joriy yilning aprel oyida Yaponiyada "Parij - 2024" Olimpiadasiga yo'llanmalar taqdim etadigan Osiyo saralash musobaqasi o'tkaziladi. Qolaversa, 23-25-avgust kunlari ro'yi zamin sayqali Samarqand mazkur sport turi bo'yicha jahon chempionatiga mezbonlik qiladi. Bahslar Markaziy Osiyoda yagona sanalgan eshkak eshish kanalida bo'lib o'tadi. Ana shu musobaqalarga hozirdan puxta hozirlik ko'rayotgan sportchilarimizning Toshkent dengizidagi o'quv-mashg'ulot yig'inini 28-martga qadar davom etadi.

Slalomda eshkak eshuvchilarimiz bu yilgi mavsumni ham muvaffaqiyatli boshladi. O'tgan hafta Tailandning Rayong shahrida slalomda eshkak eshish bo'yicha Osiyo chempionati bo'lib o'tdi. Unda ishtirok etgan O'zbekiston terma jamoasi 3 ta oltin, 3 ta kumush, 2 ta bronza, jami 8 ta medalni qo'lga kiritdi.

Oltin medal:
Doniyor Islomov (K1 qisqa slalom, kattalar)
Abubakr Bukanov (S1 qisqa slalom, kattalar)
Sherzod Qurbonaliyev (S1, U23)

Kumush medal:
jamoaviy baydarka (U23)
Abubakr Bukanov (S1, kattalar)
Hayot Abdullayev (K1, U23)

Bronza medal:
jamoaviy kano (kattalar)
Alibek Temirgaliyev (S1, kattalar)

Boks

9 NAFAR BOKSCHIMIZ
YO'LLANMA SOHIBI

Italiyaning Busto-Arsitsio shahrida boks bo'yicha "Parij - 2024" yozgi Olimpiya o'yinlari uchun yo'llanma beruvchi I jahon kvalifikatsion turniri bo'lib o'tdi. Unda milliy terma jamoamizning 9 nafar bokschisi ham qatnashdi va 5 nafari yo'llanma sohibiga aylandi.

Mazkur musobaqaga qadar Hasanboy Do'smatov (-51 kg), Abdumalik Xalakov (-57 kg), Bahodir Jalolov (+92 kg) va Nigina O'ktamova (-54 kg) kabi charm qo'lqop ustalarimiz "Parij - 2024" yo'llanmasi sohibiga aylangan edi. Italiyadagi saralash turniridan so'ng ularning safi yana 5 nafarga kengaydi.

Busto-Arsitsio shahrida tashkil etilgan "Parij - 2024" uchun

yo'llanma beruvchi boks bo'yicha I jahon Olimpiya saralash turnirida dunyoning 113 ta davlatidan 632 nafar charm qo'lqop ustasi ishtirok etdi. Erkaklar 7 ta vaznda 28 ta, ayollar esa 6 ta vaznda 21 ta yo'llanma uchun bahs olib bordi. Musobaqa tarkibidan armiyamiz bokschilari ham o'rin olgan To'lqin Qilichev va Elshod Rasulov boshchiligidagi erkaklar hamda ayollar milliy terma jamoamizning 9 nafar a'zosi ham qatnashdi.

Ayol bokschilarimiz orasida -50 kg vazn toifasida ringga ko'tarilgan Sabina Boboqulova Olimpiya yo'llanmasini qo'lga kiritishga muvaffaq bo'ldi. Erkaklar orasida Ruslan Abdullayev (-63,5 kg), Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev (-71 kg), To'rabek Habibullayev (-80 kg) va Lazizbek Mullajonov (-92 kg) o'z vazn toifalarida to'rt yillikning eng nufuzli musobaqasi yo'llanmasiga ega chiqdi.

Shunday qilib, bugungi kunda erkaklar terma jamoamiz 7 ta vaznda (to'liq tarkib), ayollar terma jamoamiz esa 2 ta vaznda "Parij - 2024" yo'llanmasi sohibiga aylanib turibdi. Endi ayol bokschilarimiz 4 ta vazn toifasidagi yo'llanma uchun 23-may - 5-iyun kunlari Tailandda bo'lib o'tadigan II jahon Olimpiya saralash musobaqasida ishtirok etadi.

PROFESSIONAL BOKS

Boks bo'yicha Osiyo o'yinlari va qit'a chempionati g'olibi Isroil Madrimov professional boksdan ham super o'rta vazn toifasida WBA kamari sohibiga aylandi. Hamyurtimizga bu gal 25 ta jang o'tkazib, ularning barchasida g'alabaga erishgan rossiyalik Magomed Kurbanov raqiblik qildi. 12 raund etib belgilangan jangning 5-raundida Isroil raqibini nokautga uchratdi.

SPORT KURASHLARI

Turkiyada sport kurashlari bo'yicha "Yasar Dogu & Vehbi Emre" xalqaro turniri bo'lib o'tdi. Unda mamlakatimizning 30 nafar erkin, yunon-rum va ayollar kurashi vakili ishtirok etdi va 5 ta medalni qo'lga kiritdi. Hamyurtlarimizdan Mahmud Baxshulloyev (-67 kg, yunon-rum kurashi) kumush, Behruz Turonmuradov (-61 kg, erkin kurash), Bobur Islomov (-86 kg, erkin kurash), Shohida Ahmedova (-53 kg, ayollar kurashi) va Abror Atabayev (-67 kg, yunon-rum kurashi) bronza medalga sazovor bo'ldi.

BADIY GIMNASTIKA

Ispaniyaning Marberlya shahrida badiiy gimnastika bo'yicha Gran-pri musobaqasi o'tkazildi. Unda ishtirok etgan O'zbekiston terma jamoasi a'zosi, "Parij - 2024" litsenziati Taxmina Ikromova 3 ta kumush medalga sazovor bo'ldi. Hamyurtimiz musobaqaning ko'pkurash (128.369 ball), to'p (32.600 ball) va bulava (32.550 ball) bo'yicha mashqlarida ikkinchi o'rinni egalladi.

ARALASH JANG SAN'ATLARI

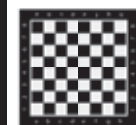
Qozog'istonda aralash jang san'atlari (MMA) bo'yicha "Octagon 56" xalqaro turniri bo'lib o'tdi. Hamyurtimiz Doston Bozorov yengil vazn toifasida qozog'istonlik Nurbek Tajibayev bilan chempionlik kamari uchun raqobatlashdi. Besh raundlik bellashuvda Bozorov g'alaba qozondi va yurtimizga chempionlik kamari bilan qaytdi. Ma'lumot uchun, Doston yarim yengil vazn toifasida "Interim" kamari sohibi edi, endi yengil vazn toifasida ham chempionlik kamariga ega bo'ldi.

SAMBO

Niderlandiyada 16 ta mamlakatning 276 nafar o'smir sportchisi ishtirokida sambo bo'yicha "Dutch open" xalqaro turniri o'tkazildi. Unda qatnashgan mamlakatimizning yosh sambochilari 6 ta oltin, bitta kumush va 2 ta bronza medalni qo'lga kiritdi. O'zbekiston terma jamoasi a'zolaridan Stepan Zyblov, Akmal Azimov, Ivan Zyblov, Shohrux Nasibullayev, Muhammadxon Nasimov, Ruslan Shakirov oltin, Daniel Suleyev kumush, Umid Sultonov, Ferdausi Lutftidinov bronza medalga musharraf bo'ldi.

SHAXMAT

O'zbek grossmeysteri, tezkor shaxmat bo'yicha jahon chempioni, 44-shaxmat olimpiadasi g'olibi (mamlakat jamoasi tarkibida) Nodirbek Abdusattorov Chexiyada o'tgan "Prague International Chess Festival" turnirida musobaqa yakunlanishiga bir tur qolganda g'oliblikka erishdi. Bu bilan uning Xalqaro shaxmat federatsiyasidagi o'rni yanada yaxshilandi, ya'ni norasmiy shaxmat reytingida 4-o'ringa ko'tarildi.

Harbiy ta'lim

Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy institutida olib borilayotgan ishlar, yangi innovatsion loyihalar hamda kursantlarning zamonaviy ta'lim olishlarini jadallashtirish, harbiy xizmatchilarning malakasini oshirish va qayta tayyorlash ilg'or tajribalar asosida tashkil etilmoqda.

Bilim va ko'nikma sinovdan o'tkazildi

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy institutining 2023/2024-oquv yili kalendar rejasiga asosan kursantlarning axborot kommunikatsiya texnologiyalarni ta'minlash bo'yicha olgan nazariy bilimlarini amaliyotda mustahkamlash maqsadida kursantlar va ilk marotaba harbiy institutda tahsil olayotgan chet el kursantlari bilan dala-o'quv markazida maxsus-taktik mashg'ulotlar o'tkazildi.

Mashg'ulotlar davomida kursantlar apparatxona va stansiyalarni joylashtirish, ekipaj tarkibida yoyish va yig'ish, aloqani o'rnatish, aloqa kanallarini o'lchash va me'yoriga keltirish, axborot almashishni amalga qo'llash, aloqa texnikasida belgilangan o'quv topshiriqlari va me'yorlarni bajarish kabi mashqlarda o'z bilim va ko'nikmalarini sinovdan o'tkazishdi.

Shuningdek, dala chiqish mashg'ulotlarida o'quv amaliyotiga jalb qilingan shaxsiy tarkibning ma'naviy-ruhiy holatini ta'minlash bo'yicha ham tadbirlar o'tkazib borildi.

Mayor Sherqo'zi XAKIMOV,
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
va aloqa harbiy instituti

Askar salomi

“Vatan tayanchi bo'lishga harakat qilaman”

Tug'ilib o'sgan qadrdon oilasidan yaqin bir yil yiroqda bo'lgan muddatli harbiy xizmatchi, oddiy askarlar ko'ksini bugun hayajon tuyg'usi egallagan.

Bir tomoni ota-onasi, yaqinlari bag'riga yorug' yuz-la kirib borish shukuhi bo'lsa, ikkinchi tomondan norg'ul yigit bo'lib toblangan qadrdon harbiy qismi, armiya maktabida toblantirgan talabchan komandirlari va askariy birodarlikda yaqin do'st bo'lib ketgan safdoshlari bilan hayrlashish ular uchun oson emas.

Mana shu his-hayajonlarini ular yaqinlariga yo'llashni istaydi. Asaka tumanidan muddatli harbiy xizmatga chaqirilgan oddiy askar Alijon Arabjonov ham dil istaklarini yaqinlari hamda ota-onasi Abduqayim aka va Umidaxon opaga yo'llaydi:

– Assalomu alaykum, mening mehribonlarim – padari buzrukvorim va volidayi muhtaramam, salomatliklaring yaxshimi? Yo'limga ko'z tikib turganlaringni bilaman. Chunki askarlik burchimning so'nggi oyini o'tayapman. Harbiy

xizmatning ilk kunlarida bir yil qachon o'tadi, deb kun sanaganman. Bugun esa qadrdon harbiy qism, er yigit bo'lib ulg'ayishimizda har tomonlama ustozlik qilgan komandirlarim, sinovli kunlarda yelkadosh bo'lgan safdosh do'stlarim bilan xayrlashish oson emasligini his qilib turibman.

Menga armiya maktabi sabrli va irodali bo'lish, ota-ona va Vatan ulug'ligini, o'zlikni anglashni o'rgatdi. Xizmat davomida komandirlarimdan ilkimdagi vazifaning sir-sinoatlarini mukammal o'zlashtirishga erishdim. Tashakkurnoma va faxriy yorliqlar olishga muvaffaq bo'ldim. Buning uchun barcha komandirlarimdan minnatdorman, ular istaganidek hamisha Vatan tayanchi bo'lishga harakat qilaman.

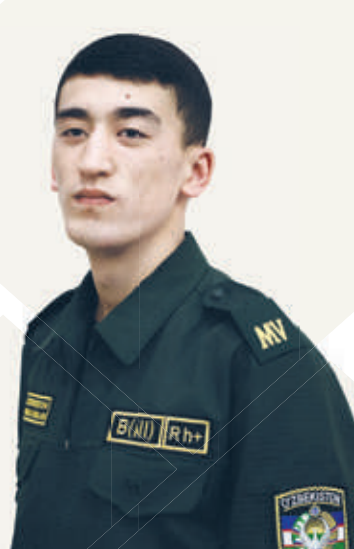
Dadajon, onajonim, qanday yutuqlarga erishgan bo'lsam, barchasida sizlarning tengsiz hissangiz bor. Men albatta ishonchingizni oqlab, sizlar orzu qilgandek farzand bo'lishga va'da beraman.

Sizlarni sog'inib, o'g'ilingiz oddiy askar

Alijon ARABJONOV

“Maqsad sari doimo olg'a yurish”

Andijon viloyatining Buloqboshi tumanida istiqomat qilayotgan Ilyosbek aka va Barnoxon opa yigitlik burchini o'tayotgan o'g'li Umidjonning yo'lga ko'z tutib turgani aniq.

Chunki farzandlari milliy armiyamiz safida muddatli harbiy xizmat o'tayotganiga bir yil bo'lyapti. O'g'illarini er yigitlar safida qad rostlab bag'rilariga yuzi yorug' qaytayotgani ota-ona uchun katta baxt.

Muddatli harbiy xizmatchi, oddiy askar Umidjon Ne'matov esa bir yil davomida armiya maktabida obdan toblandi. Qat'iy tartib-intizom, nazariy va amaliy harbiy saboqlar, ilkidagi vazifa sirlarini o'zlashtirish, harbiy qismdagi jamoatchilik ishlarida faol bo'lish Umidjonni er yigit sifatida ancha ulg'aytirdi. Ayni fursatda, u ota-ona va yaqinlarini sog'ingan bo'lishi tabiiy hol. Askar o'g'lon bilan bo'lgan suhbat davomida sezdikki, u qalbidagi ezgu tuyg'ularini yaqinlariga izhor etishni istaydi. Shunday ekan, askar salomiga quloq tutamiz:

– Dunyoda ota-onadan ulug' inson bo'lmasa kerak. Chunki o'g'il-qiziga umrini fido qila oladigan

yagona aziz inson ular. Buni ota-ona bag'ridan yiroqda bo'lgandagina anglar ekansan. Dadajon, ayajon – mehribonlarim, sizlarni juda sog'indim. Nafaqat mehringiz, balki o'git va tanbehlaringiz bilan ham menga faqat yaxshilik istashingizni harbiy xizmatning ilk kunlaridanoq anglab yetganman.

Armiya yigit kishini tarbiyalashi shunchaki so'z emas, haqiqat ekan. Men xizmat davomida o'z shiorimga ega bo'ldim, ya'ni “Maqsad sari doimo olg'a yurish”. Buning uchun menga har tomonlama yetuklik sabog'ini bergan komandirlaringizga rahmat aytaman. Maqsadim o'zimdagi bor bilim va imkoniyatni yuzaga chiqarib, Ichki ishlar akademiyasiga o'qishga kirish. Bu harakatimdan Siz albatta, xursand bo'lasiz. Dadajon, ayajon sizlarning ishonchingizni albatta oqlayman, kelajakda men bilan faxrlanishingizni istayman.

Sizlarga otashin salom yo'llovchi o'g'lingiz oddiy askar

Umidjon NE'MATOV

Turmush manzaralari

(voqeiy hikoya)

NAFOSAT

Xizmatdan qaytgan Shahboz kiyimlarini almashtirishdan avval ko'krak cho'ntagidan rasm oldi. Mayin jilmayib turgan xushro'ygina qiz. Suratga sog'inch bilan bir muddat termilib turdi-da, xo'rsingan ko'yi stol ustiga qo'ydi. "Qanchalar sog'inganimni Nafosat bilsaydi. Xatto qo'l telefoni orqali tovushini eshitishga zorman. U bo'lsa... Keyingi paytlar muomalasi o'zgartirgandek go'yo. To'g'ri, xizmat burchim sabab, unga har doim ham qo'ng'iroq qila olmayman. Balki shunga... Yo'q, Nafosat aqlli qiz, bilimdon. Hademay universitetni tamomlaydi. Uning xizmat vazifasini juda yaxshi tushunadi. Hatto "zimmangizdagi mas'uliyatni unutmang, surishtirib turaman-a", deya hazillashib qo'yadi. U bilan telefon orqali bo'lsa ham tez-tez bog'lanib turishim kerak".

Shahboz apil-tapil kiyim almashtirdi-da, qizga qo'ng'iroq qildi. Gudok ketdi, "hozir Nafosatning mayin tovushi quloqqa chalinadi", yigitning yuragi gurs-gurs ura boshladi. Yo'q, ovoz o'rniga uzuq-yuluq gudok qaytdi. Ikkinchi, uchinchi bor qilgan qo'ng'irog'iga ham qizdan javob bo'lmadi. Shahbozning xunobi oshdi. Ammo kayfiyatini tushirmadi. Axir qo'ng'iroqqa javob qaytarmaslik uchun mingta sabab bo'lishi mumkin. Yaxshisi, hozir biroz dam oladi. Keyin albatta, Nafosat bilan gaplashadi. Yigit divanga cho'zildi. Biroq sog'inchga to'la oshiq yuragi qiz bilan bog'liq shirin onlarni ko'z oldiga keltiraverdi.

O'shanda, o'sha qalblar tutashgan pallada Shahboz o'ninchi sinfda tahsil olayotgan o't-olov yigitcha, Nafosat iqtidorli sakkizinchi sinf o'quvchisi edi. Ular a'lochi o'quvchilar qatorida tumanda o'tkazilgan fan olimpiadasida ishtirok etishdi. Ikkisi ham matematika bilimdoni. Ilk tanishuv shundan boshlandi. Olimpiada so'ngida Shahbozning oldiga qo'lida qog'oz bilan hayajonlanganacha bir qiz yaqinlashdi.

- Kechirasiz, siz katta sinf o'quvchisiz, to'g'ri yechdimmi, ko'rib bering, - qo'lidagini tortinibroq yigitga uzatdi. - Qoralama nusxasini olib chiqqandim, - asta qo'shib qo'ydi u.

Shahboz masala yechimiga ko'z yugurtirdi.

- To'g'ri yechibsiz, hammasi to'g'ri.

Qo'lidagi varaqni qizga qaytardi. Ko'z-ko'zga to'qnashdi. Yigitchaning ko'ksiga olov kirgandek bo'ldi. Qizning kulib turgan mujgonlaridagi sehr, beg'ubor chehrasidagi samimiy tabassum ishq domiga bir zumda bandi etdi uni. Rahmat aytib, ortiga burilib ketayotgan qizdan shoshilib ismini so'radi.

- Nafosat, - e'tirozsiz javob berdi qizgina.

- Olimpiadaga qaysi maktabdan qatnashdingiz?

"43 dan", shunday dedi-yu, yigitning qarashlaridan nimanidir sezgandek, dugonalari tomon shoshildi.

"43 yon qishloqdagi maktab-ku, - hayajoni oshdi Shahbozning. - U maktabga necha bor sport o'yinlariga borganman. Nahot shunday go'zal qizga ko'zim tushmagan bo'lsa". Shu tariqa uning yon qishloqqa tez-tez yo'li tushadigan bo'ldi. Nafosat ham yigitga befarq emasdi. Maktablarida o'tkaziladigan sport bellashuvlarida hamisha yetakchilardan bo'lgan yigitchaga dugonalari qatorida doim havas bilan boqardi. Qizlarga nisbatan parvoyifalak yigit bugun unga befarq emas. Baxt deganlari shu bo'lsa kerak. Ishq atalmish goh farahli, goh to'fonli savdo hayotiga endigina eshik qoqayotgan o'smir yoshdagi qiz bu baxtni quvonch ila qarshi oldi. Shu tariqa ular o'rtasida sehrli muhabbat rishtasi bog'landi.

Shahboz maktabni tamomlagach, oliy harbiy bilim yurtiga hujjat topshirdi. Omad kulib boqdi, kursantlik nasib etdi. Oradan ikki yil o'tib Nafosat ham universitet talabasi bo'ldi.

Ikki yoshning uchrashuvi Shahbozning vaqtiga bog'liq edi. Harqalay ikkisining o'qishi ham bir shaharda. Lekin yigitning

oliy harbiy ta'lim "qarorgoh"idan tashqariga chiqishi oson emas. Kunlar, haftalar, sog'inchli lahzalar ikki yoshning sabrini, sadoqatini sinovdan o'tkazadi. Bir-biriga intiqlik, hijron onlari qay darajada bardavom bo'lsa, ishq olovi ham shu qadar otashli bo'ladi.

Bugun u sinovlar bir qadar ortga chekingandek. Shahboz oliy harbiy bilim yurtini tamomlab xizmat boshlaganiga bir yildan oshdi, faqat boshqa shaharda. Nafosat esa oxirgi kurs talabasi. Ikki oila yoshlarning boshini qovushtirish harakatida. Imkon tug'ildi deguncha telefon orqali sog'inchli, shirin suhbat quradi ular. "Nafosatdek go'zal malak dunyoda bitta. Men kabi omadli inson bo'lmasa kerak", qizning qo'ng'iroqdek ovozi-yu go'zal jamolini ko'z oldiga keltirib, tog'dek yuksaladi yigit. "Hamma qizlar menga havas qiladi, Shahboz akadek yor so'raydi o'ziga. Baxtinga ko'z tegmasin, ilohim". Bo'lajak yorining Alpomishsifat qaddi-qomati, mehribonchiligidan shirin entikadi Nafosat. Ular shu tariqa visol onini kutmoqda.

Shahboz navbatchilikda qay darajada horigan bo'lmasin, Nafosat bilan bog'lana olmaganiga bor charchog'ini unutdi. Yana qo'ng'iroq qilishga urindi. Bu safar omadi keldi, sevgilisining mayin tovushi xayolida kechayotgan bo'lmag'ur hadiklarni bir zumda ko'ksidan aritdi.

- Shahboz aka salomatligingiz, xizmatigiz yaxshimi? - qizning mehrga to'la savoli yigitning sog'inchli yuragini siypalab o'tdi.

- Rahmat, hozirgina navbatchilikdan qaytdim. Hammasi joyida. Nafosat, tinchlikmi? Sizdan javob bo'lmaganiga endigina asabiylasha boshlagandim, to'g'risi.

- Ha-a, yotoqxonadan tashqariga chiqqandim, telefonim xonada qolibdi, - biroz titroqli tovush bilan javob qaytardi Nafosat. - Asabiylashishga asos yo'q, befarqligim kasri bu, kechiring.

- Mayli, kechirganim bo'lsin, faqat telefon doimo yoningizda bo'lsin, - hazillashgan ko'yi sevgilisi bilan shirin suhbat qura ketdi Shahboz...

Nafosat bilan ko'ngli taskin topguncha suhbatlashgan bo'lsa-da, negadir uning yuragi g'ash. Sevgilisining ovozida avvalgi jarangdorlik, erkalik yo'q. Qandaydir sokinlik, toliqish bor. Salomatligini qayta-qayta necha bor so'ramasin, faqat "yaxshiman", deyishdan nariga o'tmadi u. Shahbozning tunda ham oromi bo'lmadi. Ko'ksidagi g'ashlik tushlarida aks etib

horg'in tong ottirdi. Xizmatga otlar ekan, Nafosatning suratiga biroz termilib turdi-da, avaylabgina ko'krak cho'ntagiga joyladi. Xuddi sevgilisining yuzlarini silagandek, cho'ntak ustini ikki-uch bor silab qo'ydi.

Keyingi uch-to'rt kun yigit uchun kayfiyatsiz kechdi. Chunki Nafosat bilan qayta gaplasha olmadi. Beshinchi kun esa qizning olamdan o'tgani xabari keldi...

Shahbozning ko'kragini zaxga berib yotganiga bugun bir hafta bo'ldi. Yaqinlari, do'stlari, safdoshlari-da, uning dardini arita olmadi. Ayriqliq, soat sayin yigitning ko'ksini, vujudini yemirib borardi.

- Sen kabi ahmoq, irodasiz bolani ko'rmaganman, - pand-nasihatlar foyda bermagach, unga tanbeh bera ketdi akasi Shohnur. - Harbiy xizmatchi bo'lmaganingda ham mayli edi. Yuzlab harbiylar o'ta olmagan jismoniy sinovdan o'tgansan, o'ta mas'uliyatli vazifadasan. O'zingni qo'lga olsang-chi, uka.

- Bir muddat tinch qo'yinglar meni, - soch-soqoli o'sgan, rangi aftodahol yigit yuzini ters burdi.

- Bu nima deganing? Yana uch kun shunday yotsang, tuzalmas bir dardga chalinishing aniq. Yoki devona bo'lasan. Qani, o'rningdan tur!

Shahbozdan boshqa sado chiqmadi. Nima qilish kerak? Yikdek yigitni yiqitsa-ya ayriqliq. Nasihatlar, o'gitlar, tanbehlar... O'sha-o'sha, uning qorong'ilikdan chiqqisi yo'q.

Nafaqat yigitning jigarlari, Nafosatning yaqinlarini ham bir dardini ikki qildi bu holat. Ne bo'lganda ham chora topish zarur...

- Kirsam maylimi? - eshikning asta taqillashidan so'ng, qiz bolaning mayin tovushi eshitildi.

- Nafosat?!

Jon holatda boshini ko'tardi Shahboz. Ichkariga yorug'lik olib kirgan qizni darhol taniy olmadi. O'sha ovoz, o'sha qaddi-qomat. Ovozi qaltiragan ko'yi savolini yana takrorladi:

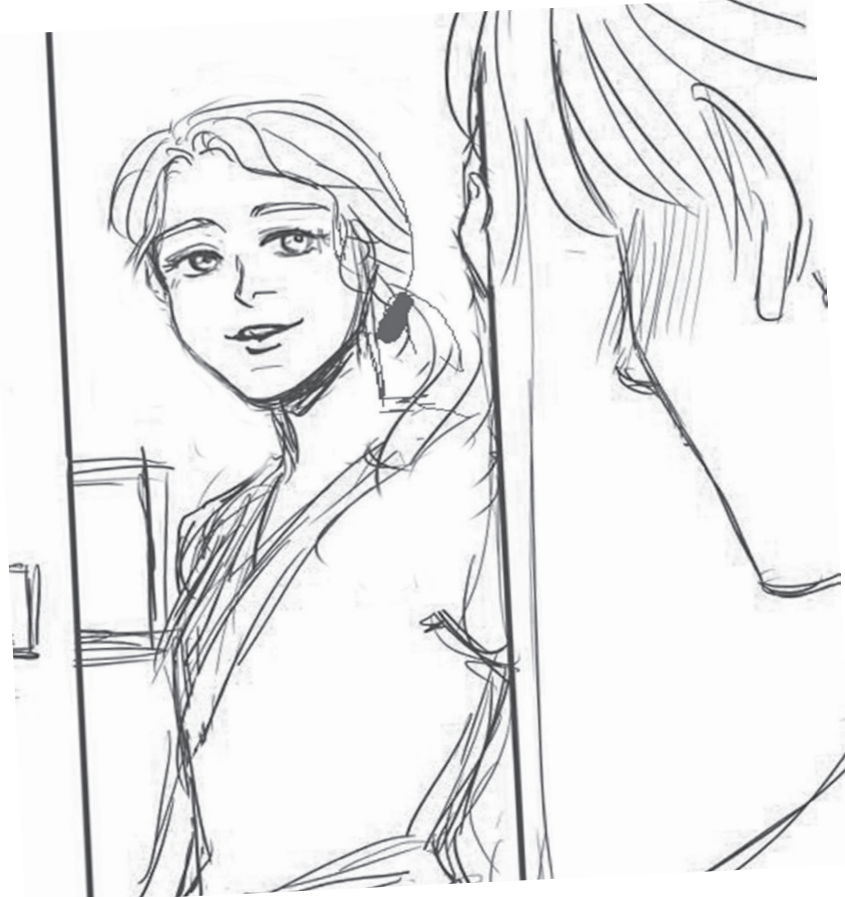
- Nafosat, siz...

- Men Nazokatman, mumkinmi?

"Nafosatning singlisi, - bu holat tushida bo'lmayotganiga amin bo'ldi yigit. - Shunchalar ham o'xshash bo'ladimi opa-singil", xayolidan o'tkazdi u. Nazokatni oxirgi marta qachon ko'rganini eslay olmadi. - Keling, Nazokat, - o'zini qo'lga oldi yigit...

Kattalar ko'rgan chora Shahbozni hayotga qaytargandi.

Zulfiya YUNUSOVA,
"Vatanparvar"

Yozgi biatlon

NAMANGANLIK SPORTCHILAR G'OLIB

Toshkent viloyati Chirchiq shahrida sportning yozgi biatlon turi bo'yicha O'zbekiston kubogi musobaqasi o'tkazildi.

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti tomonidan tashkil etilgan musobaqada yurtimizning turli hududlaridan tashrif buyurgan 70 nafar sportchi 4 ta mashqda bellashdi.

Musobaqada sportchilardan turli masofalarda belgilangan joyga yugurib hamda rollerda harakatlangan holda kelishlari va pnevmatik miltiqdan nishonni mo'ljalga olishlari talab etildi.

Bellashuvda qizlar "3 km – sprint" mashqida 1 marotaba yotgan va turgan holda, "5 km – pasyut" va "5 km – masstart" mashqlarida 2 marotaba yotgan va turgan holda, "7,5 km – roller-sprint" mashqida esa 1 marotaba yotgan va turgan holda nishonga qarata o'q uzdi.

Erkak sportchilardan ham shu shartlarni bajarish talab etildi, biroq ular uchun belgilangan masofa ancha uzoqligi bilan ajralib turdi. Jumladan, ular "4 km – sprint", "6 km – pasyut", "5 km – masstart" va "10 km – roller-sprint" mashqlarida bellashdilar.

Qizg'in va murosasiz kechgan yozgi biatlon bo'yicha O'zbekiston kubogi musobaqasi quyidagi natijalar bilan yakunlandi:

Ayollar o'rtasida:

"3 km – sprint" mashqida:
1-o'rin: Oydina Ikromova (Namangan v.);
2-o'rin: Madina Ergasheva (Toshkent v.);
3-o'rin: Inobat Tojiboyeva (Toshkent sh.).

"5 km – pasyut" mashqida:
1-o'rin: Oydina Ikromova (Namangan v.);
2-o'rin: Diyora Valijonova (Toshkent sh.);
3-o'rin: Odina Arapova (Farg'ona v.).

"5 km – masstart" mashqida:
1-o'rin: Oydina Ikromova (Namangan v.);
2-o'rin: Diyora Valijonova (Toshkent sh.);
3-o'rin: Inobat Tojiboyeva (Toshkent sh.).

"7,5 km – roller-sprint" mashqida:
1-o'rin: Inobat Tojiboyeva (Toshkent sh.);
2-o'rin: Shahlo Abdiyeva (Toshkent sh.);
3-o'rin: Durdona Shamiyeva (Samarqand v.).

Erkaklar o'rtasida:

"4 km – sprint" mashqida:
1-o'rin: Ahror Mahmudaliyev (Farg'ona v.);
2-o'rin: Bekzod Boymatov (Surxondaryo v.);
3-o'rin: Bunyod Muhiddinov (Samarqand v.).

"6 km – pasyut" mashqida:
1-o'rin: Bekzod Boymatov (Surxondaryo v.);
2-o'rin: Ahror Mahmudaliyev (Farg'ona v.);
3-o'rin: Bunyod Muhiddinov (Samarqand v.).

"6 km – masstart" mashqida:
1-o'rin: Bekzod Boymatov (Surxondaryo v.);
2-o'rin: Tursunboy Qosimov (Toshkent sh.);
3-o'rin: Zahriddin Toshtemirov (Samarqand v.).

"10 km – roller-sprint" mashqida:
1-o'rin: Farhod Abdulkakov (Toshkent v.);
2-o'rin: Sardor Husanov (Toshkent v.);
3-o'rin: Yusuf Abdullayev (Toshkent v.).

Jamoa hisobida:
1-o'rin: Namangan viloyati;
2-o'rin: Toshkent shahri;
3-o'rin: Farg'ona viloyati.

Musobaqa yakunida g'oliblar va yuqori o'rinlarni qo'lga kiritgan sportchilar "Vatanparvar" tashkilotining diplom, medal va esdalik sovg'alari bilan taqdirlandi.

**O'zbekiston Respublikasi
mudofaasiga ko'maklashuvchi
"Vatanparvar" tashkiloti
matbuot xizmati**

Sayyor qabul

17 TA MUROJAAT O'Z YECHIMINI TOPDI

Toshkent harbiy prokuraturasi tomonidan mutaxassislar jalb etilgan holda Mudofaa vazirligi Axborot kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti hamda Maxsus avariya-tiklash boshqarmalari harbiy xizmatchilari, ularning oila a'zolari va Qurolli Kuchlar xizmatchilari uchun ommaviy sayyor qabul tashkil etildi.

Unda uch yuzdan ziyod harbiy xizmatchining oila a'zolari ishtirok etdi. Tadbirda jami 17 ta murojaat tinglandi.

Shundan 5 tasiga huquqiy tushuntirish berilgan bo'lsa, bittasi o'rganib chiqish uchun Toshkent harbiy prokuraturasi ish yurituviga olinib, 11 tasi esa nazoratga olingan holda vakolatli idoralarga yo'naltirildi.

**Adliya podpolkovnigi Alisher QURBONOV,
Toshkent harbiy prokurorining yordamchisi**

So'ragan edingiz

HUQUQIY MASLAHAT

Savol: Oliy yuridik ma'lumotga egaman. Harbiy prokuraturaga xizmatga kirish tartibi haqida ma'lumot bersangiz?

Javob: Prokuror, tergovchi lavozimlariga oliy yuridik ma'lumotga ega, zarur kasbiy fazilatlar bo'lgan, zimmalariga yuklanadigan xizmat vazifalarini bajarishga sog'lig'i imkon beradigan O'zbekiston Respublikasining fuqarolari tayinlanadi.

Harbiy prokuratura organlariga harbiy xizmatga qabul qilish uchun nomzodlar quyidagi saralash bosqichlaridan o'tkaziladi:
dastlabki o'rganish (*hujjatlarni yig'ish va o'rganish*);
tibbiy ko'rik;
jismoniy tayyorgarlik darajasini baholash;
maxsus tekshirish;
test sinovlari va suhbat.

Harbiy prokuratura organlariga harbiy xizmatga kirish tartibi haqida harbiy prokuratura.uz saytidagi "Harbiy prokuratura haqida" bo'limining "Bo'sh ish o'rinlari" sahifasi orqali yanada batafsil ma'lumotga ega bo'lishingiz mumkin.

**O'zbekiston Respublikasi
Harbiy prokuraturasi
axborot xizmati**

BUYUK IXTIROLAR

TELEFON
QANDAY PAYDO
BO'LGAN?

Bolajonlar, telefonning
yaratilish tarixini bilasizmi?

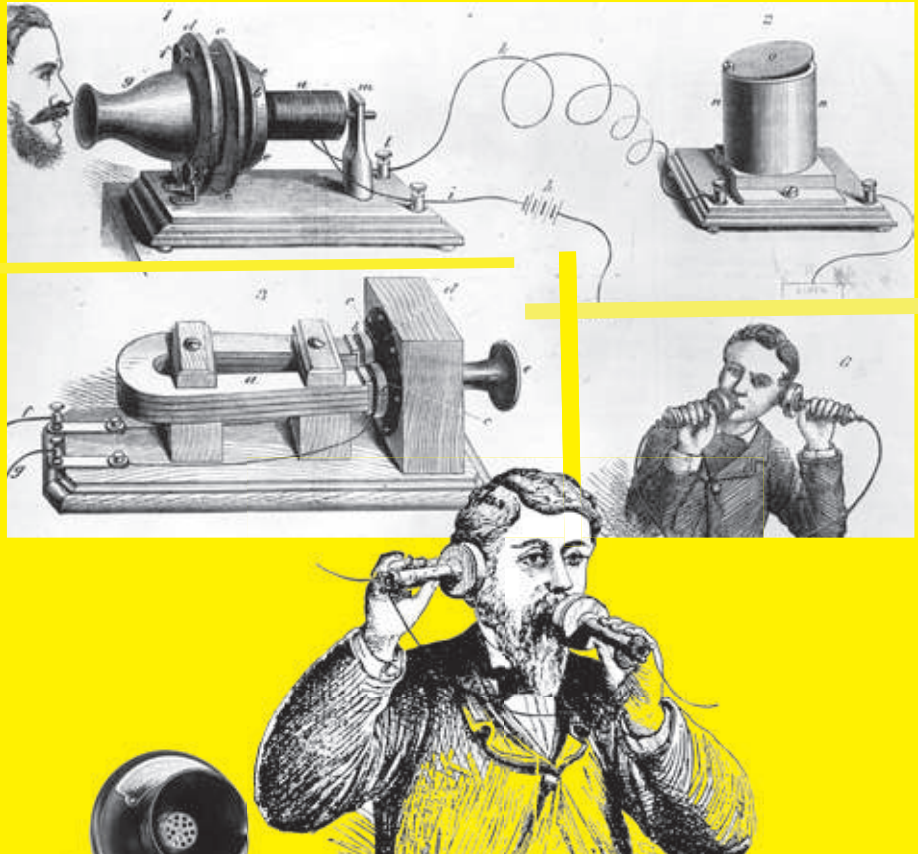

Ma'lumotlarga ko'ra, birinchi bo'lib Antonio Meuchchi telefon apparatini o'ylab topgan, ammo qurilma uchun patent ololmagan.

Yangi texnologik mo'jizaning "otasi" amerikalik ixtirochi Aleksandr Bell bo'lgan. Telegrafni yaratish jarayonida u elektr signali paydo bo'lganda telegraf apparatida tovushlar paydo bo'lishini aniqladi. Bu unga masofadan suhbatlashish uskunasi yaratish g'oyasini berdi. Bell audiosignalni analog elektr signaliga aylantira oldi va uni ma'lum masofaga uzatib, yana ovozi signalga aylantirdi. Shu bilan birga, tovushni kuchaytirish qurilmasini yaratdi.

1876-yilning 10-martida birinchi ibora uzatildi: "Janob Uotson, bu yerga keling, menga keraksiz". Ushbu uzatish Bellning kvartirasini chodirdagi laboratoriya bilan bog'laydigan 12 metrli sim orqali amalga oshirildi.

Keyin telefon Filadelfiyadagi butunjahon ko'rgazmasida namoyish etildi. Besh yil o'tib, Parijdagi xalqaro ko'rgazmada qurilmani ko'rish uchun juda katta navbat yig'ildi. Shundan so'ng bu ixtiro uchun Bell patent oldi va "Bell telephone Company"ni yaratdi. 1881-yilda birinchi telefon stansiyalari ochildi. Bunda kommutatsiya shtekerlar orqali qo'lda boshqarilar edi.

Bolajonlar, ilk telefonlar jiringlamaganini bilarmidingiz? Qo'ng'iroq qilish uchun qabul qiluvchiga maxsus hushtakdan foydalanib murojaat qilishingiz lozim edi.

Telefon ixtirochisi Aleksandr Bell onasi va singlisi bilan biron marta telefonda gaplashmagan, chunki ularning qulog'i eshitmas edi.

AMIR TEMUR VA
CHUMOLI

(rivoyat)

Sohibqiron Amir Temur bobomizdan.

- Sizning bu martabaga yetishishingizga nima sabab bo'lgan? - deb so'rashibdi. Amir Temur shunday javob beribdi:

- Hayotim davomida turli qiyinchiliklarga duch keldim, aslo umidsizlikka tushmadim. Bunda menga kichik bir chumoli o'rnak bo'lgan.

Bir kuni dushmanlardan qochib, xaroba joyga bekindim. Qo'rqayotgandim, och edim va charchagandim. Ustiga ustak yarador edim. Umidsizlikka tushdim. Xuddi o'limimni kutib yotganday edim.

Barcha narsadan umidimni uzay deganimda, birdaniga ko'zim bir chumoliga tushib qoldi. Chumoli o'zidan katta bo'lgan bug'doy donini sudrab ketishga harakat qilardi. Faqat ko'tarib olgan narsasi o'zidan katta bo'lgani uchun ustidan tushib ketaverardi.

Chumoli ko'targan don devorning tagiga tushardi. Chumoli yana pastga tushib, rizqini olib ketishga harakat qilardi. Bu hodisa ancha davom etdi. Men ko'zlarimni chumolidan uzmasdim.

Oxiri chumoli donni devordan oshirishni uddaladi. Chumolidagi g'ayrat va azm-shijoatni ko'rgach, mendagi umidsizlik yo'qoldi. O'zimga o'zim: "Men shu chumolichalik ham bo'lolmaymanmi?" dedim. Shundan keyin maqsadim yo'lida uchragan har qanday qiyinchilikdan umidsizlikka tushmadim va mana shu kunlarga yetdim.

KICHKINA
ASKAR

Dadajonim yurt posboni,
Yarashar harbiy libos.
Onajonim tikib berdi,
Menga ham o'zinga mos.

Miltiq osib yelkamga,
Shaxdam-shaxdam yuraman.
Hovlimiz eshigida,
Go'ho postda turaman.

Dadam aytgan: "Oila,
Vatan ichra Vatandir".
Men oila qo'rg'oni,
Dadam katta komandir.

Ular yurtni asraydi,
Bosqinchilar, yovlardan.
Men oila askari,
Qo'rqmayman sinevlardan.

Katta bo'lib hademay,
Kuchi-quvvatga to'laman.
Dadam kabi yengilmas,
Mard o'fiter bo'laman!

Zulfiya YUNUSOVA

Dillarda

ona yurt madhi

@Vatanparvagaxatbot
"Vatanparvar" birlashgan tahririyati
bilan bog'lanish uchun telegram bot

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

"Turkiston" san'at saroyida "Vatan manzumasi" nomli adabiy-ma'rifiy kecha bo'lib o'tdi.

Mazkur tadbir O'zbekiston Respublikasi Mudofaa, Madaniyat vazirliklari, O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi, Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi, hamkor tashkilotlar hamda kuch tuzilmalari hamkorligida tashkil etildi.

Unda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining maslahatchisi Xayriddin Sultonov, Oliy Majlis Qonunchilik palatasi Spikerining birinchi o'rinbosari Akmal Saidov, madaniyat vaziri Ozodbek Nazarbekov, mudofaa vazirining o'rinbosari general-mayor Hamdam Qarshiyev ishtirok etdi.

Yosh avlodni ona Vatanga, o'z millatiga sodiq, vatanparvar, ertangi kun uchun mas'uliyatni teran anglaydigan insonlar etib tarbiyalash maqsadida o'tkazilgan ushbu kecha she'riyat, kuy va navo, sahna asarlarining uyg'unligida tashkil etilgan bilan o'zgacha shukuh bag'ishladi.

O'zbek she'riyati namoyandalari – Erkin Vohidov, Sa'dulla Hakim, Halima Xudoyberdiyeva, Mahmud Toir ijodiga mansub Vatan haqidagi she'rilar – Guljamol Asqarova, Muhammadali G'afforov, Sitorabonu Shomurodova, Nozima Habibullayeva tomonidan o'qildi.

Tadbirda ona Vatan, tinch va osuda hayotimizni o'z jonidan aziz bilgan mard harbiylarning tabarruk xotirasi yodga olindi.

Mudofaa, Ichki ishlar vazirliklari, Milliy gvardiya harbiy ansambllarining ona Vatanni madh etuvchi qo'shiqlari ishtirokchilar e'tiboriga havola etildi.

Badiiy-musiqiy dastur O'zbekistonimizni ko'z qorachig'idek asrashga, tinch va osoyishta, to'kin, farovon kunlarning qadriga yetishga da'vat etgani bilan ahamiyatli bo'ldi. Ushbu muhtasham ma'rifiy konsert yurtimiz bo'ylab davom etadi.

Ro'ziqul OCHILOV,
"Vatanparvar"

VATANPARVAR

MUASSIS

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MUDOFAA
VAZIRLIGI

www.mudofaa.uz

Tahririyat kengashi:

general-mayor Hamdam Qarshiyev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – "Vatanparvar" birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.

Bosh muharrir:

podpolkovnik Ahror Ochilov

ISSN 2010-5541

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Telefonlar:

kotibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo'lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: kapitan Aziz Norqulov

Sahifalovchi: Dilnoza Meliqo'ziyeva

Musahhih: Mastura Qurbonova

Buyurtma: V-5717

Hajmi: 6 bosma taboq

Bichimi: A3

Adadi: 34 840 nusxa

Bosishga topshirish vaqti: 14:00

Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifatli chop etilishiga "O'zbekiston" NMIU mas'ul.

Gazetaning navbatdagi soni chorshanba kuni chiqadi.

Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqi boshlagan.

Nashr ko'rsatkichi: 114.

Bahosi: kelishilgan narxda.

"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi

bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili: Toshkent shahri,

Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:

100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.

t.me/mv_vatanparvar_uz
t.me/mudofaavazirligi

www.mv-vatanparvar.uz
www.mudofaa.uz

mudofaavazirligi

mudofaavazirligi

www.youtube.com/c/UzArmiya